

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra křesťanské sociální práce

Lenka Husičková

**Společenská přijatelnost nebo nepřijatelnost
trestu smrti**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Obor: Charitativní a sociální práce

OLOMOUC 2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem
přitom jen uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 31. března 2009

Lenka Husičková, DiS.

Děkuji vedoucímu práce ThLic. Michalu Umlafovi za jeho pomoc, cenné rady a podněty při vytváření této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1 OBECNÁ HISTORIE TRESTU SMRTI VE SVĚTĚ	8
1.1 Trestání ve starověku.....	8
1.1.1 Babylon a zákoník Chammurapiho.....	9
1.1.2 Pojetí trestu ve starověkém Egyptě.....	10
1.1.3 Trest smrti ve starověkém Římě	11
1.2 Trestání ve středověku.....	12
1.2.1 Pohled svatého Augustina na absolutní trest	13
1.2.2 Morální nauka Tomáše Akvinského ve vztahu k trestu smrti	13
1.2.3 Trest smrti v období Karla Velikého	16
1.3 Trestání v novověku	17
1.3.1 Nástup osvícenství a nová ideologie trestání	17
1.3.2 Chápání trestu smrti v období Velké francouzské revoluce	18
1.4 Pojetí absolutního trestu v moderních dějinách	19
2 VÝVOJ TRESTU SMRTI V ČR.....	21
2.1 Dějiny trestu smrti v českých zemích do roku 1918	21
2.2 Pojetí trestu smrti v letech 1918 až 1945	24
2.3 Situace po 2. světové válce do roku 1989	26
2.4 Absolutní trest v Česku po pádu komunismu.....	28
3 SPOLEČENSKÁ STANOVISKA A POSTOJE K TRESTU SMRTI.....	30
3.1 Průzkum na téma „Jste pro trest smrti v ČR?“	30
3.1.1 Výsledky průzkumu	31
3.1.2 Srovnání výsledků průzkumu s názory veřejnosti z doby ČSSR.....	32
3.1.3 Srovnání výsledků průzkumu s aktuálními názory veřejnosti	33
3.2 Argumenty pro a proti trestu smrti	35
3.2.1 Zastánci trestu smrti	35

3.2.2 Odpůrci trestu smrti	36
3.3 Trest smrti z pohledu křesťanství	37
3.3.1 Vnímání absolutního trestu v Bibli	38
3.3.2 Trest smrti z pohledu křesťanská tradice	40
3.3.3 Papežové o trestu smrti	42
ZÁVĚR.....	44
BIBLIOGRAFIE	46
SEZNAM PŘÍLOH.....	50

ÚVOD

Předkládaná bakalářská práce se zabývá problematikou trestu smrti od dob historických až po současnost. Jedná se o problematiku, jež je v dnešní době živě diskutována a o níž se vedou velké spory jak mezi odborníky, tak mezi laickou veřejností.

Trest smrti – mnohokrát zatracovaný, mnohokrát oslavovaný, jehož cílem je ukončit život člověku, který se provinil proti zákonům dané společnosti. Názory na toto téma se různí nejen ve společnosti, ale i u konkrétního jedince v průběhu jeho života vlivem stávajících situačních faktorů.

Žijeme v jednadvacátém století, které je stále více protkáno násilím jedince proti jedinci. Za skutek, který je definován jako trestný čin pochopitelně následuje trest. Tento trest se v různých dobách lišil jak svým vykonáním, tak také intenzitou popřípadě délkou trvání. V každé společnosti však existoval a v některých státech se stále ještě vykonává trest absolutní. Byl a je ukládán za činy, které daná společnost považuje za zvláště nebezpečné pro své občany.

Otázka trestu smrti patří mezi několik témat (např. potraty, eutanazie), která se stále vracejí, a je třeba je vždy znovu diskutovat na základě starých i nových zkušeností. Trest smrti je zkrátka tématem, které nemůže nechat nikoho lhostejným. Usmrcení člověka ve společnosti stále vyvolává mnoho otázek.

Prvotním impulsem pro výběr tématu bakalářské práce byla určitá výzva, kterou v sobě toto téma skrývá. Dalším stěžejním motivem a inspirací byl fakt, že jsem měla možnost před dvěma lety navštívit věznici Mírov, kde jsem se setkala s několika odsouzenými. Prostředí věznice a rozhovory s odsouzenými mě přiměly přemýšlet nad otázkou života a smrti a hlouběji se zabývat problematikou hrdelního trestu.

Mou snahou je zmapovat názory a důvody pro či proti trestu smrti tak, jak jdou v dějinách od začátku až po současnost. Z pohledu demokracie je téma trestu smrti zajímavé tím, že i když je u nás naprosto zakázán, většina veřejnosti je již dlouhá léta pro jeho znovuzavedení. Problematika trestu smrti neztrácí nic ze své aktuálnosti ani po jeho abolicí v našem trestním právu. Jedná se o sankci

v celosvětovém měřítku stále často používanou, přitom velmi diskutabilní a stále diskutovanou.

Bakalářská práce je rozdělena do tří hlavních kapitol. První kapitola se zabývá přijetím či odmítnutím hrdelního trestu ve světě od dob starověku přes středověk a novověk až po pojetí trestu smrti v současnosti.

Druhá kapitola pojednává o vývoji trestu smrti v České republice. Mapuje absolutní trest od počátků českého státu, kdy byl ještě hojně využíván až po dnešní dobu, kdy je u nás zcela zapovězen.

Závěrečná třetí kapitola se věnuje společenským stanoviskům, která zaujímá naše společnost k trestu smrti. Zaměřuji se na různorodost názorů naší veřejnosti - jak nahlíží na hrdelní trest. V rámci průzkumu jsem vytvořila anketu, která zjišťuje názory na absolutní trest. Stanovila jsem si jednu otázku, na kterou hledám odpověď. Výsledky ankety porovnávám s názory společnosti z doby minulé, ale i současné.

Ve třetí kapitole se soustředím na protikladnost vnímání absolutního trestu. Otázka trestu smrti je jednou z nejzávažnějších. Je velmi obtížné vytvořit si jednoznačný názor, zda je trest smrti účinným prostředkem v boji proti kriminalitě či nikoliv. Dále mě zde zajímá hlubší křesťanský pohled - v poslední kapitole se věnuji významu absolutního trestu v Bibli či názorům papežů.

Cílem bakalářské práce je nastínit vývoje trestu smrti, zmapování historie ve světě i na našem území a poskytnutí základních informací. Stručný přehled poznatků a názorů v jednotlivých obdobích má nabídnout pár podnětů k diskuzi, proč byl trest smrti přijat či nikoliv. Dále je mým cílem prozkoumat, jak na trest smrti nahlíží vybraní jedinci a tyto jejich názory konfrontovat s jinými. A v neposlední řadě pojednat o argumentech, které trest smrti podporují či ho odmítají.

1 OBECNÁ HISTORIE TRESTU SMRTI VE SVĚTĚ

Trest smrti je zřejmě starý jako lidstvo samo. V minulosti byl značně rozšířený bez ohledu na náboženství, finanční zvyklosti, politickou situaci či geografickou polohu. Cílem je odstrašit každého, kdo by chtěl přestoupit přijatá pravidla a ustálený řád. Absolutní trest má svá pravidla, své techniky, své způsoby, své speciální výzkumy nepostrádající originalitu a pestrost.

Trest smrti je trest, ale je to také tisícero násobné utrpení, jehož jeden způsob je horší než druhý.¹ V průběhu dějin lidstva se uplatňovaly různé druhy trestů smrti. Jejich povaha byla ovlivňována vývojem soudnictví, práva, správy a pojetím lidských práv.²

1.1 Trestání ve starověku

Ve starověké společnosti bylo právo trestat jednání nebo opomenutí, která byla v rozporu s právním řádem, věcí vladařovi suverenity. Tresty, které vyhlášovala státní autorita, měly mít především odstrašující účinek. Jen výjimečně mohla trest prominout poškozená osoba.

Člověk jen zvolna potlačoval přirozený pud, aby chránil život a pomstil újmu stejným způsobem, až k případnému úplnému zničení odpůrce, někdy i celého jeho kmene. Krevní msta se ale díky organizování městských států dostávala do určitých mezí.³

Koncepce trestu byla ovládána myšlenkou odvety. Pachatel byl postižen stejným způsobem, jakým sám zasáhl poškozeného, tedy podle zásady „oko za oko, zub za zub.“ Zásada odvety platila například pro otrokyni, která se prohlásila urážlivým

---

1 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti*, s. 14.

2 Srov. ČERNÍKOVÁ, V., *Sociální ochrana*, s. 27.

3 Srov. KLÍMA, J., *Nejstarší zákony lidstva*, s. 276.

způsobem za rovnocennou se svou paní. Za trest ji byla do úst nacpána sůl. To platilo i pro vzpurného otroka.⁴

1.1.1 Babylon a zákoník Chammurapiho

Největšího rozkvětu dosáhlo babylonské království za krále Chammurapiho, který pod svou mocí sjednotil celou Mezopotamii a vybudoval silný a velký stát. Za jeho vlády vznikl proslulý Chammurapiho zákoník. Tento zákoník patří mezi nejstarší dochované zákoníky vůbec.⁵

V úvodu se poukazuje na to, že se zákoník vydává za tím účelem, aby byla zavedena spravedlnost v zemi. Díky kodexu Chammurapiho se rozvinuly a kodifikovaly starosumerské zákony, které měly značný vliv na babylonské zákonodárství. Kodex obsahoval 282 článků. Ty se zabývaly právem trestním, správním, rodinným a zčásti i občanským.⁶

Výkon trestu smrti byl udán buď všeobecně – v předpisu se praví, že pachatel „zemře“, „bude usmrcen“, „usmrtí jej“ nebo je udán přímo druh trestní exekuce jako bylo usmrcení, utopení (hození do vody), naražení na kůl, nebo vyvěšení pachatelovy mrtvoly u místa spáchaného činu nebo u městské brány.

Chammurapiho kodex nerozlišuje usmrcení úmyslné a neúmyslné. Obojí se považuje za trest hrdelní. Smrtí se například trestá samozvaný věřitel, který utýral k smrti rukojmí. Manželka je trestána smrtí za úkladnou vraždu svého manžela, za cizoložství, za výslovné popření manžela. Podobně odsoudil k smrti manželku nepořádnou, rozmařilou a tupicí svého manžela. Muži se naopak trestali za únos či defloraci nevěsty jiného.

Za křivé obvinění mohl být potrestán smrtí ten, kdo druhého křivě obvinil z vraždy aniž jej usvědčil, dále kdo druhého obvinil z čarodějství. Také kdo obvinil z krádeže majitele věci, o které prohlašuje, že to je jeho ztracená věc, aniž najde svědky, kteří by věc poznali jako jeho majetek.

---

⁴ Srov. KLÍMA, J., *Nejstarší zákony lidstva*, s. 278-279.

⁵ Srov. AVDIJEV, V. I., *Dějiny starověkého východu*, s. 74, 77.

⁶ Srov. tamtéž, s. 76.

V majetkových deliktech byl trest smrti stanoven za vloupání. Dopadal i na zloděje, kteří ukradli a přechovávali chrámové a palácové věci. Tito zloději však byli potrestáni trestem smrti jen v případě, že nemohli zaplatit třicetinasobek ukradených věcí. Dále je absolutní trest určen prodavači, který prodal někomu cizí věc.

Tresty smrti jsou v Chammurapiho zákoníku určeny také za delikty, a to převážně za nekázeň a zneužívání moci příslušníků vojska, řadových vojáků i velitelů. Veškeré tresty v této době měly spíše charakter odstrašující, než aby byly skutečně určeny k aplikaci v praxi.⁷

1.1.2 Pojetí trestu ve starověkém Egyptě

Spravedlnost a dodržování zákonů bylo v Egyptě na poměrně slušné úrovni. Lidem obviněným ze zločinu se dostávalo možnosti obhajoby. Existovaly místní i obvodní soudy, stejně jako možnost odvolání se k vezírovi či samotnému faraónovi.⁸

Jednoduché případy rozhodoval samosoudce, ke složitějším případům bylo potřeba hodnostářů z místa činu, ale i z bydliště obžalovaného. Ve zvlášť složitých případech se rozsudek vkládal do úst božstva.⁹

Trestem smrti byla potrestána vražda, loupež, usmrcení posvátné kočky a především vykrádání hrobek. Hrobky panovníků byly místem s velkým pochovaným bohatstvím a stávaly se terčem útoků vykradačů hrobek.¹⁰ Za vykrádání hrobek následoval jediný trest: smrt. Za zabití kočky hrozilo nejčastěji ukamenování. Po zranění kočky následoval tělesný trest jako bylo například useknutí prstů nebo celé ruky.¹¹ Smrt byla určena i pro křivopřísežníka.

---

7 Srov. KLÍMA, J., *Nejstarší zákony lidstva*, s. 293-295, 321.

8 Srov. *Stručné dějiny starověkého Egypta* [online], dostupné na: <<http://klaris.bloggerka.cz/Strucne-dejiny-starovekeho-Egypta>>.

9 Srov. SCHULTZ, U., *Velké procesy*, s. 9.

10 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

11 Srov. *Kočky v Egyptě, Basket* [online], dostupné na: <<http://meow-meow.blog.cz/0612/kocky-v-egypte-bastet>>.

Egyptané hojně využívali k trestu smrti zvířata. Nejčastěji to byli krokodýlové, kterým se vězňové předhazovali. Také využívali možnosti rozřezání celého těla na malé kousky nebo postupné vytrhávání kousků kůže a svaloviny, dále například upálení, ukřižování apod.¹²

1.1.3 Trest smrti ve starověkém Římě

V prvních stoletích římské kultury byl hrdelní trest náboženským činem a připomínal obětní rituál. Hluboký náboženský vliv se udržel i v zákoně Lex Doudecim Tabularum z roku 450 před Kristem. Vyskytuje se v něm starobylé ustanovení, podle kterého byl pachatel vinný z neodčinitelného skutku urážky zasvěceného božstva. Lex Doudecim Tabularum také rozlišoval mezi úmyslným a neúmyslným skutkem.¹³

Absolutní trest se dále uděloval například za vraždu, čarodějnictví, korupci soudce, zradu nebo velezradu a postihoval vždy jen samotného viníka a nikoliv jeho rodinu.

Po upevnění republiky se v Římě projevuje odpor k nejvyššímu trestu. Přes velké množství historických pramenů nenacházíme o absolutním trestu žádné zmínky. Smrtí se netrestalo ani násilné zabití, ani loupež na veřejné cestě. Trest byl změněn za vyhnanství.

Také Pompeus inicioval zákon odstraňující absolutní trest, který do té doby ukládal například vrahovi nejbližších příbuzných a nahradil jej zákazem poskytnout jídlo a přístřeší. Samotné soudní řízení pak vedlo k zániku nejvyššího trestu. Každý obviněný měl právo zůstat dočasně na svobodě a měl tak možnost vyhnout se očekávanému trestu útekem. Takto se dobrovolný exil stal faktickou náhradou za smrt.

Císařství se pravděpodobně z důvodu upevnění moci k trestu smrti vrátilo. Nejvyšší trest zrušený Pompeiem byl císařem Augustinem znovuobnoven. Opět byla

---

12 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti, dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, s. 19.

13 Srov. *Trest smrti ve starověkém Římu* [online], dostupné na: <<http://odhaleni.info/trest-smrti-a15.html>>.

zavedena nelítostná přísnost. Každý, kdo se provinil proti manželskému životu, lodní dopravě, životu jiné osoby nebo náboženství, byl potrestán hrdelním trestem.¹⁴

Římané byli ve formách zabíjení velmi důslední a snažili se, aby usmrcení bylo bolestivé a veřejné. Byli známí tím, že k hrdelním trestům využívali zvířata. Odsouzenec k utopení byl před vhozením do vody zašit do koženého pytle s opicí, kohoutem, psem, kočkou nebo hadem a jeho úkolem bylo zároveň přivodit odsouzenému co nejhlubší rány, pokousat ho. Předhazování odsouzenců divokým šelmám bylo trestem zcela legálním a v amfiteátrech tvořilo jeden z hlavních bodů programu. Být předhozen šelmám byla nejpotupnější, nejhanebnější smrt, která byla vyhrazena lupičům, uprchlým otrokům nebo křesťanům.

Římskou specialitou bylo i podříznutí mečem, které se nazývalo „římská spravedlnost“. Tento trest však nebyl v trestním zákoníku nikdy kodifikován jako hrdelní trest. Sloužil zejména k hromadným a mimosoudním popravám.¹⁵

1.2 Trestání ve středověku

Ještě ve středověku byl trest smrti využíván velmi často. Důvod jeho výkonu byl také stále stejný – měl zastrašit obyvatelstvo a odradit ho od podobného počínání.

I když by se dalo předpokládat, že po nástupu křesťanství v Evropě bude trest smrti potlačen a vymícen, opak byl pravdou.¹⁶ V této době se hrdelním trestem zabývali i významné osobnosti jako například sv. Augustin či Tomáš Akvinský. S vládou Karla Velikého přišla snaha trest smrti vymýtit.

---

14 Srov. *Trest smrti ve starověkém Římu* [online], dostupné na: <<http://odhaleni.info/trest-smrti-a15.html>>.

15 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti, dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, s. 22-33.

16 Srov. BEDNÁŘ, V., *Historie trestu smrti* [online], dostupné na: <<http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>>.

1.2.1 Pohled svatého Augustina na absolutní trest

Svatý Augustin byl zprvu velkým odpůrcem násilí a donucování a trest smrti nikdy neschvaloval. V průběhu let však radikálně změnil svůj názor, protože poznal efektivitu násilí. Augustin prohlašuje, že není proti přikázání Božímu „nezabiješ“, když reprezentanti státní autority uvalí na zločince trest smrti.¹⁷

Zločinům je podle něj třeba bránit i násilím, ovšem vždy způsobem, který odpovídá lidskosti a lásce.¹⁸ Přednost dával vždy umírněnosti a pokojným prostředkům. Při potlačování bludů kladl důraz na dvě podmínky- že je v nebezpečí veřejné dobro a tresty mohla vynést jen řádně ustanovená autorita.¹⁹

Právě z lásky se mělo jednat i proti vůli člověka, ale pro jeho dobro. Augustin prohlašuje, že násilí je dobré proto, aby nebyl ohrožen veřejný pořádek. Mučednictví je podle něj újma snášená pro spravedlnost a krvavé pronásledování neváhá hájit jako legitimní prostředek státní moci na udržení pořádku. Násilím sice nikoho nelze přinutit k dobru, lze jím však vynutit dodržování zákonů a tak zamezit zlu. Útrapy totiž mohou člověka od zla odvrátit a strach z trestu jej může přivést na správnou cestu.²⁰

1.2.2 Morální nauka Tomáše Akvinského ve vztahu k trestu smrti

V návaznosti na své předchůdce zejména po vzoru sv. Augustina rozvinul svou nauku o trestu nejvyšším i Tomáš Akvinský. Tomáš Akvinský s trestem smrti v zásadě souhlasil. Jeho argumenty vycházely především z otázky ochrany obecného blaha. Pachatelům, kteří vážně ohrožují blaho jiných občanů a celé společnosti, je třeba zabránit v jejich nebezpečném chování.²¹ Akvinský ve své knize *Theologická*

---

17 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://sodalitium.signaly.cz/0710/doporucena-literatura-trest-smrti>>.

18 Srov. KARFÍKOVÁ, L., *Milost a vůle podle Augustina*, s. 149.

19 Srov. CEKOTA, V., *Vznik inkvizice a její poslání* [online], dostupné na: <<http://www.volny.cz/cekota2/Inkvizice.htm>>.

20 Srov. KARFÍKOVÁ, L., *Milost a vůle podle Augustina*, s. 149.

21 Srov. PESCHKE, K., *Křesťanská etika*, s. 515.

summa říká: „Ke zdraví celého těla prospívá odnětí některého údu, třeba když je zahnívající a poškozující jiné, chvalitebně a prospěšně je odňat. Kterákoliv soukromá osoba je však vůči celé společnosti jako část k celku. A proto, je-li nějaký člověk nebezpečný společnosti a kazí ji nějakým hříchem, chvalitebně a prospěšně je zabit, aby se zachovalo společné dobro.“ A dále: „Musí se říci, že, jak bylo řečeno, zabítí zločince je dovoleno, pokud je zařízeno k blahu celé společnosti. A proto náleží pouze tomu, jemuž je svěřena péče o zachování společnosti, jako lékaři náleží odříznouti zahnívající úd, když mu byla svěřena péče o blaho celého těla.“²²

Trest smrti, kterým se společnost zbavuje nebezpečného delikventa, který má na ni zhoubný vliv, tak není jen věc dovolená, ale dokonce záslužná. Zločinec se svým činem provinil proti své důstojnosti a tím ji nejen ztratil, ale také se tím zároveň vyloučil z lidské společnosti, a ta má právo s ním naložit tak, jak to bude odpovídat potřebám jiných.²³

Učení Tomáše Akvinského ukazuje jednotné vidění problematiky trestu smrti, který vykonává zákonně zvolená moc nad provinilcem dopouštějícím se vraždy a ohrožení samotné existence společnosti při ohrožení obecného blaha. Trest smrti zahrnuje polepšení provinilce, nastolení spravedlnosti a má odstrašující účinek.²⁴

Morální nauka v této době tedy jasně říká, že veřejná autorita má přímou moc usmrtit zločince, kteří jsou zvláště nebezpeční. Ale je nutné dodržet několik podmínek, aby nedošlo ke zneužití: vykonavatelem trestu smrti je pouze veřejná moc, která má od Boha pravomoc soudní a trestní a nikoliv soukromá osoba; stát je zodpovědný za životy svých občanů; vykonání trestu smrti je nutné pro obecné dobro společnosti; zločin je tak veliký, že podle platných zákonů podléhá trestu smrti; skutečnost zločinu je soudně dokázána. Pouze soudní dokázání činu a usvědčení pachatele zavdává použít trest nejvyšší. Žádná jiná autorita nemá právo vykonávat trest smrti; odsouzenému má být dána možnost před popravou dát své věci do pořádku a přijmout katolické svátosti. Důležitou roli hraje smíření pachatele

---

22 Sv. TOMÁŠ AKVINSKÝ, *Theologická summa*, s. 526, 527.

23 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://sodalitium.signaly.cz/0710/doporucena-literatura-trest-smrti>>.

24 Srov. tamtéž.

s Bohem a jeho příprava na smrt. Stát a soudní moc nesmí nikdy projevit sebemenší náznak nějaké odplaty nebo pomsty vůči pachateli.²⁵

Tomáš Akvinský rovněž říká, že násilná smrt, třeba pro zločiny, odnímá celý trest za zločiny, který by bylo nutné snášeti v dalším životě, nebo částečný trest, protože to závisí na velikosti viny, trpělivosti zkroušenosti, ale to přirozená smrt nepůsobí.²⁶ Pokud totiž stát propouští na svobodu ze žalářů nebezpečné vrahy a kriminální živly, ohrožuje sám obecné dobro společnosti a životy tisíců občanů. Může se ale namítnout, že důstojnost lidské osoby má větší hodnotu než nastolení spravedlnosti. Jestliže se tvrdí, že důstojnost pachatele jako člověka nezasluhuje spravedlivého trestu, potom se tvrdí, že osoba je tak nedotknutelná, že není možné ji zákonně potrestat. To je však omyl. Autorita spravedlnosti a nastolení trestu je plně v kompetenci státní moci, která k tomu má božské právo.

„Státní moc má nevyhnutelně potřebí práva hrozit trestem smrti a jej také skutečně uvaliti, má-li zachovat pořádek, alespoň tehdy, když se jedná o zločin vraždy. Neboť zločin vraždy liší se od všech ostatních zločinů tím, že vrahu jest prostě nemožné nahradit zavražděnému a zadostiučinit, protože úplně zničil život pozemský a zavražděnému odňal všechny pozemské statky, naděje a vyhlídky. Kromě toho vrah odnímá své oběti možnost se připravit na smrt, aby si mohl zabezpečit věčnou blaženost a obstát před soudným stolcem Božím.“²⁷

„Doživotní káznice, deportace, vyhnanství neodstrašují dostatečně, poněvadž nechávají člověku nejen život, ale také naději vysvobození. Proto neposkytují společnosti dostatečné záruky pro budoucnost. Kdo jedenkrát vycedil úmyslně nevinnou krev, vyvázne-li z rukou spravedlnosti, zpravidla neopustí dráhu kriminálního živlu.“²⁸

Často vznikaly námitky, že trest smrti odporuje účelu trestu - napravení zločince. Argumentem pro trest však bylo, zde již mnohokrát zmíněné, zachování obecného blaha a ne polepšení jedince. Další námitka se zabývala otázkou člověka, který je sám sobě účelem, a proto se nemá užívat trestu smrti jako pouhého

---

25 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://sodalitium.signal.cz/0710/doporucena-literatura-trest-smrti>>.

26 Srov. tamtéž.

27 KADEŘÁVKA, E., *Morálka filosofická*, s. 293-297.

28 Tamtéž.

prostředku k vyššímu účelu. Užívání odporuje vážnosti, která lidské osobnosti přísluší. Avšak potrestáním vychází najevo, že blaho společnosti stojí nad blahem jednotlivce, a že proto jednatel má být od společnosti odloučen jako škodlivý od těla, je-li toho nutně zapotřebí k zachování společnosti.

Lidská důstojnost a nezrušitelnost má být ušetřena, ale jen tak dlouho, pokud jí šetří jednatel sám v sobě. Zapomene-li člověk na svou vlastní mravní důstojnost a začne se oddávat slepým vášním a zvířecím náruživostem, ruší-li násilně pořádek a hrozí veřejné bezpečnosti, má společnost právo tohoto zločince ze sebe vyloučit trestem smrti. Člověk je podle přirozenosti bytostí společenskou, je vázán společenskými zákony a pozemskými statky a je podřízen obecnému blahu. Proto nesrovná-li se pozemské blaho jednotlivce s blahem obecným, musí blaho jednotlivce bezpodmínečně ustoupit.²⁹

1.2.3 Trest smrti v období Karla Velikého

Za vlády Karla Velikého se stát snažil občany chránit před útokem jiných osob a omezit užívání krevní msty. Ta byla v té době chápána jako soukromý spor mezi zúčastněnými rody. Kult pomsty začal být zatlačován činností soudů, které stanovily procesní pravidla a pokuty. Nejvýznamnější pokutou byla pokuta za zabití člověka. Výše pokuty závisela na společenském postavení oběti. Trest smrti hrozil za požívání masa v průběhu čtyřicetidenního půstu, za odmítání křtu i za spalování mrtvých.³⁰

Závažná provinění veřejného charakteru byla souzena královskými soudy a nikoliv lidovým shromážděním jak tomu bylo ve starogermánské společnosti. Lidové shromáždění řešilo zvláště závažná provinění jako například velezradu, úkladnou vraždu, noční krádež nebo znásilnění a trestem za ně byla vždy smrt. Takovému radikálnímu řešení se chtěl stát vyhnout.³¹

---

29 Srov. KADEŘÁVKA, E., *Morálka filosofická*, s. 293-297.

30 Srov. KRAJČA, T., *Karel I. Veliký* [online], dostupné na: <http://www.sweb.cz/echo_servis/karel.html>.

31 Srov. *Právní dějiny germánských etnik do zániku francké říše* [online], dostupné na: <pravo.wz.cz/dej/data/germani.doc>.

I přes snahu trest smrti co nejvíce omezit, bylo pořád právo císaře odsoudit kohokoliv k trestu smrti neoddiskutovatelné. Karel Veliký tohoto práva využil a prohlásil vinnými například papežovy nepřátele, kteří na něj chtěli spáchat atentát. Krátce po odsouzení byli ale všichni omilostněni a trest smrti jim byl změněn na vyhnanství.³²

S trestáním souvisely i vleklé války, které v době svého kralování vedl Karel Veliký se Sasy a Bavorsy. Jejich vzpoury i odpor trestal drasticky. Během jednoho dne nechal pobít 4500 Sasů a obzvláště ostře postupoval proti přežívajícím barbarským zvykům.

1.3 Trestání v novověku

Nová dějinná epocha přinesla mnoho převratných změn. Zatímco ještě v raném novověku byl trest smrti na denním pořádku a počet poprav se zvyšoval i za malé prohřešky, postupem času s rozvojem moderní společnosti přichází požadavek humanizace trestu a trestání, který naštěstí nezůstává bez odezvy.³³

1.3.1 Nástup osvícenství a nová ideologie trestání

Hlavní myšlenka osvícenství kritizuje nepřiměřenost některých trestů vzhledem k společenské nebezpečnosti. Vychází ze zásady úměrnosti a snaží se o převýchovu pachatele. Z tohoto důvodu začaly být tresty smrti výjimečné.³⁴

Osvícenci jako první apelují také na určitou ochranu pachatele v zákoně. Především hlásají právo na život člověka jako základní občanské právo. Pro koncepci trestního práva vytvořili tyto zásady: čin, který není uveden v zákoně,

---

32 Srov. SCHULTZ, U., *Velké procesy*, s. 52.

33 Srov. JELÍNEK, J., *Názory na trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.kpv-praha15.wz.cz/kpv_zpravodaj_clanek121.htm>.

34 Srov. ČERNÍKOVÁ, V., *Sociální ochrana*, s. 29.

není trestným činem; pachatel může být potrestán jen takovým trestem, který je uveden v zákoně.³⁵

Proti hrdelnímu trestu se postavil i italský markýz Cessare Beccaria, který vydal dílo „O zločinech a trestech“. Byl odpůrcem krutých trestů a trestu smrti. Účelem trestu podle něj není způsobovat utrpení, ale ochránit společnost. Byl přesvědčen, že v případě stejných trestných činů by měl následovat stejný trest, a proto požadoval alespoň formální spravedlnost.³⁶

Beccaria chtěl, aby trest smrti nebyl násilím jednotlivce anebo skupiny proti občanovi, taky musí být veřejný, použitý jako nouzové opatření, nízký, jak jen to je za daných okolností možné, úměrný deliktu a pevně stanovený zákonem. Otázky užitečnosti trestu smrti se zhostil tvrzením, že ani celá století praktikování tohoto exemplárního trestu, neodrazují některé jednotlivce odhodlané provinit se proti pravidlům společnosti.

Co se týkalo pohledu na sebevraždy, dobové zákony ji pokládaly za zločin. Beccaria se nad tímto pozastavuje a dodává, že pokud člověk nemá právo nakládat se svým vlastním životem, nemá toto právo postoupit nikomu jinému ani v podobě celé společnosti.³⁷ Humanizace trestu smrti a trestání je rovněž spojována se jmény významných filozofů a reformátorů jako byli např. Montesquieu, Voltaire, Diderot či Bentham.³⁸

1.3.2 Chápání trestu smrti v období Velké francouzské revoluce

Francouzská revoluce znamenala zlom nejen v dějinách Francie, ale i celé Evropy. Kromě mnoha jiných zásadních změn zrušila například privilegium šlechty, mezi něž patřila výsada, že šlechtic odsouzený k smrti byl sťat mečem. Taková smrt byla považována za čestnou a rytířskou. Pro ostatní odsouzence existovala řada různých druhů smrti, od oprátky až po lámání kolen. To však bylo později zrušeno.

---

35 Srov. ČERNÍKOVÁ, V., *Sociální ochrana*, s. 29-30.

36 Srov. tamtéž.

37 Srov. *Trest smrti* [online], dostupné na: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti#Novovek-bojazru.C5.Alenietrestusmrti.>.

38 Srov. ČERNÍKOVÁ, V., *Sociální ochrana*, s. 29.

Za stejné zločiny byli provinilci vždy stejně potrestáni, ať už zaujímali jakékoliv společenské postavení.³⁹

Toto usnesení bylo v mnoha směrech velmi demokratické, obsahovalo totiž další jiné rozumné zásady související s trestem smrti. Zrušila se například konfiskace odsouzencova majetku, ke které docházelo až dosud zcela automaticky. Také členové rodiny popraveného už neměli být za jeho čin nijak postihováni. Převratem bylo, že se zločin začal považovat za zcela osobní prohřešek konkrétní osoby.

V období Velké francouzské revoluce sehrál důležitou roli i lékař dr. Joseph-Ignace Guillotin, který protestoval proti smrti na šibenici. Ta mu připadala nehumánní, a proto vymyslel „lidumilný“ způsob smrti, popravčí stroj, jehož princip se nezměnil dodnes – gilotinu. Odsouzenec byl připoután na prkno, z něhož mu vpředu přečnivala hlava i s krkem. Prkno bylo pak přisunuto k ramenům gilotiny a hlava odsouzeného zde byla sevřena do dřevěného límce či obojku. Velká váha nože gilotiny a jeho šikmý tvar zaručovaly, že poprava bude rychlá a bez komplikací. Nezachovala se žádná zpráva, že by při nějaké popravě, za revoluce ani později, byla muka odsouzeného vinou nedokonalosti popravčího stroje prodloužena.

V oné vzrušené době mohl přijít pod gilotinu kdokoliv, a ani přitom nemusel mít na svědomí tak závažný čin jako je vražda. Někdy stačilo, když byl nešťastník neúspěšný nebo se stal podezřelý, že pro věc svobody neudělal všechno, co bylo v jeho silách. Gilotinu používali ve Francii až do roku 1981, kdy zde byl trest smrti zrušen.⁴⁰

1.4 Pojetí absolutního trestu v moderních dějinách

Již během vývoje celého lidstva vznikaly aktivity směrem k ochraně lidských práv. K obecnému trendu zákazu absolutního trestu lze mluvit ale až s koncem

---

39 Srov. ŠINDELÁŘ, V., *Cesta na popraviště*, s. 213-215.

40 Srov. tamtéž, s. 219.

18. století. Tyto tendence souvisejí s rozvojem základních lidských práv, mezi kterými zaujalo čelné místo právo na život.⁴¹

Významným milníkem byla 2. světová válka. Ta ve svých důsledcích znamenala obrovský pokrok směrem vpřed v oblasti ochrany a zabezpečení základních lidských práv. Po roce 1945 zaznamenala ochrana lidských práv intenzivní rozvoj. Válečné utrpení, zločiny proti lidskosti a desítky miliónů mrtvých aktivovali proces přijímání nových pravidel a dohod v oblasti lidských práv. Z toho pramenila i snaha o zrušení trestu smrti.⁴²

První kroky k přesnému definování lidských práv byly přijaty v roce 1948, kdy spatřila světlo světa Všeobecná deklarace lidských práv. V článku 3 se uvádí: „Každý člověk má právo na život, svobodu a bezpečnost osobnosti.“⁴³

Zatímco se Evropa v duchu osvícenství a humanismu od trestu smrti odklání, částečně USA a částečně i Afrika jej díky křesťanské tradici respektují, pro Islámem ovlivněný Blízký východ je samozřejmou součástí víceméně teokratického systému.⁴⁴

V zemích západní civilizace se nejčastěji používá poprava smrtící injekcí, dále oběšení, zastřelení, plynová komora a elektrické křeslo. Na východě se lze setkat např. s ukamenováním, stětím nebo i rozčtvrcením.⁴⁵

V současné době 88 zemí popravu nevykonává, v 11 zemích praktikují trest smrti jen ve výjimečných stavech, 29 zemí má trest smrti v trestním řádu, ale za posledních 10 let neprovedly žádnou popravu a 69 zemí trest smrti využívá.⁴⁶ V příloze č. 1 předkládám mapa světa, která názorně ukazuje státy, ve kterých se trest smrti stále uplatňuje společně se zeměmi, které tento trest již zrušily či jej neuplatňují

---

41 Srov. *Trest smrti*. [online], dostupné na: <<http://www.evropa2045.cz/hra/napoveda.php?kategorie=8&tema=153>>.

42 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

43 *Všeobecná deklarace lidských práv*, čl. 3.

44 Srov. ŠRÁMEK, J., *Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://szumak.xf.cz/download/psy-depe.pdf>>.

45 Srov. tamtéž.

46 Srov. *Todesstrafe* [online], dostupné na: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Todesstrafe2.png>>.

2 VÝVOJ TRESTU SMRTI V ČR

Z hlediska historického významu se na území českého státu uplatňování absolutního trestu v ničem zásadním nelišilo od jiných evropských zemí. Trest smrti patřil k poměrně běžně používaným prostředkům trestního práva.⁴⁷ Také v našich dějinách zaznamenal svůj vývoj, tragédie, zneužívání, polemiku, krátká zrušení a opětovná zavedení, aby se nakonec dočkal zrušení úplného, které trvá již 20 let.

2.1 Dějiny trestu smrti v českých zemích do roku 1918

Od počátků českého státu můžeme pozorovat proměny obyčejů předstátní společnosti, vývoj hodnocení pachatelů podle jejich společenského postavení, jejich trestných činů a také stoupající význam právní ochrany.⁴⁸ Stíhání deliktů bylo nejprve záležitostí celé komunity. Přežíval trest kamenování, kdy byl delikvent usmrcen celou pospolitostí, osadou nebo účastníky trhu. Projevuje se také v obecném ručení osady (vesnice), dříve zřejmě rodu za trestný čin spáchaný na jejím území. Později tato odpovědnost přechází v obecnou povinnost zavazující kohokoliv napomáhat při stíhání zločince. Každý, kdo takovou pomoc odmítl, byl považován za spolupachatele.

Stopy předstátních přežitků nalzáme také v soukromém charakteru trestního práva. Na prvním místě bylo uplatnění soukromé msty, která byla ale postupně nahrazována placením náhrady za způsobenou škodu či výkupem z krevní msty. Byly to tzv. příhlavní peníze (peníze za hlavu – vraždu). Delikt zabití není chápán jako útok proti společnosti nebo státu, ale jako poškození soukromého zájmu.

---

47 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 15.

48 Srov. FRANCEK, J., *Zločin a trest v českých dějinách*, s. 31.

Typickým příkladem soukromé msty je ordál soudního souboje, kdy namísto obou rodů se mezi sebou utkávají vrah a jeho žalobce, který je vždy nejbližší příbuzný usmrceného (mohla to být např. i žena).

Současně se ale postupem času soukromé právo začíná překonávat. Je tomu tak u deliktů, kterými se pachatel dotýká obecných zájmů. Vražda, pokud je spáchána před králem či soudem (pachatel v tomto případě porušil obecný závazek pokoje a míru) se trestá okamžitě trestem smrti, avšak majetek pachatele zůstává v rodině.⁴⁹

V předhusitské době bývaly tresty smrti časté, prováděly se stětím, oběšením, upálením, zahrabáním, svou funkci plnily i tresty mrzačící – useknutí ruky, nohy, oslepení nebo vytržení jazyka bylo na denním pořádku. U trestu se uplatňoval jistý symbolismus. Měl vyjadřovat symbolicky pomstu na pachateli, například za rouhání vytržení jazyka, za zradu rozčtvrcení (pachatel slibuje zároveň věrnost i zrazuje – jeho osobnost je rozpolcena).⁵⁰

Do vývoje zákonodárství v Čechách zasáhla husitská revoluce, kdy došlo k velkému omezení absolutního trestu. Zazněly i názory požadující jeho úplné zrušení. Husitské hnutí dodnes symbolizuje odpor proti útlaku a svévůli panovníků.⁵¹

V období stavovské monarchie nastal rozvoj trestního práva, v zákonících se objevuje povinnost stíhat zločince. I v této době je však možný soukromý, tj. mimosoudní postih pachatele. Trestnost usmrcení byla záležitostí soukromou a až do roku 1627 se u nás stále objevovaly přežitky krevní msty, projevující se v možnosti soukromého narovnání mezi vrahem a pozůstalými. Stavovské trestní právo dále stíhalo urážky na cti a zhanění, bigamii, cizoložství, znásilnění, smilstvo (pohlavní styk se ženou neprovdanou), krvesmilstvo (pohlavní styk mezi příbuznými), sodomii (pohlavní styk se zvířetem nebo osobou stejného pohlaví).⁵² V poslání trestu převažuje stále odstrašující účel. Trest smrti je dál hojně využíván. Někdy je vykonáván trest i na mrtvém za sebevraždu.⁵³ Konec stavovského období

---

49 Srov. FRANCEK, J., *Zločin a trest v českých dějinách*, s. 216-217.

50 Srov. tamtéž, s. 32.

51 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

52 Srov. MALÝ, K., SIVÁK, F., *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*, s. 220.

53 Srov. tamtéž, s. 220-217.

je poznamenán ještě jednou důležitou událostí, která se přímo dotýká absolutního trestu. 21. 6. 1621 bylo na Staroměstském náměstí popraveno 27 českých pánů - vůdců české stavovské opozice.⁵⁴

Feudální absolutismus se opíral o právní úpravu stavovskou. Ta se postupně přizpůsobila novým podmínkám a potřebám absolutistického státu. Trestem smrti byla stíhána především urážka panovníka. Patřilo sem např. osobování si panovníkových oprávnění, svolávání sněmů bez jeho souhlasu a vytváření opozice na sněmu. I zákonodárná iniciativa na sněmu bez předběžného souhlasu krále byla trestána smrtí. Obyvatelům země se hrozilo absolutním trestem za vzpouru proti králi, ale i za neoznámení přípravy povstání či neposkytnutí pomoci panovníkovi.

Nový směr odpovídající potřebám nastupující buržoazie nastoupil ve vývoji trestního práva až s Všeobecným zákoníkem o zločinech a trestech z roku 1787, který vydal Josef II. Zákoník byl ovlivněn spisem Caesara Beccaria „O zločinech a trestech“. Při stanovení trestů vycházel ze zásady úměrnosti mezi společenskou nebezpečností trestného činu a přísností trestu. Tresty měly přispívat již k převýchově pachatele. Hrdelní trest byl zrušen v řízení řádném vůbec a byl ponechán jen pro řízení v případě výjimečného stavu (podle práva stanného).⁵⁵

Několik let po Josefově smrti byl dekretem z 2. ledna 1795 trest smrti opět zaveden za velezradu nebo pokus o ni. Absolutní trest byl obsažen i ve dvou velkých kodifikacích trestního práva z let 1803 a 1852.⁵⁶ Zákoník z roku 1803 ukládal za zločiny tresty smrti (ty se vykonávaly výlučně oběšením) a žalář. Trestní zákon o zločinech, přečinech a přestupcích z roku 1852, který platil s některými změnami téměř sto let, ukládal trest smrti za poměrně malý počet trestných činů: za dokonalou vraždu, loupežné zabití, zlomyslné poškození cizího majetku, kdy byla způsobena smrt, kterou mohl pachatel předvídat, dále za žhářství, pokud tím byla způsobena smrt člověka a pachatel mohl tuto událost předvídat.⁵⁷

Tato právní úprava trestu smrti vydržela beze změn až do první světové války. Po jejím vypuknutí v roce 1914, nastalo období, kdy byl trest smrti hojně využíván,

---

54 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

55 Srov. MALÝ, K., SIVÁK, F., *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*, s. 332-336.

56 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 15.

57 Srov. tamtéž.

a to jako prostředek pomsty nepřítelům, tak i jako prostředek pro zastrašení vlastních vojáků.⁵⁸

2.2 Pojetí trestu smrti v letech 1918 až 1945

Absolutní trest byl nadále zachován i v období prvního československého státu. Tato problematika byla značně ovlivněna zákonem č. 91/1934 Sb., jenž opravňoval soudy uložit místo trestu smrti trest těžkého žaláře, pokud byly polehčující okolnosti natolik závažné, že by trest smrti byl nepřiměřeně přísný. V době účinnosti tohoto zákona byla existence trestu smrti víceméně formální záležitostí. Většina udělených trestů smrti byla změněna cestou milosti prezidenta republiky.

Tehdejší první československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk byl dlouholetým odpůrcem trestu smrti. Popravy označoval za nejd'ábelstější druhy zabití. Pod tlakem veřejného mínění byl ale častokrát nucen rozsudky smrti podepsat, přestože stále zůstával jejich odpůrcem.⁵⁹

Masaryk, který vyhověl více než 400 žádostem o milost, řekl: „Sledoval jsem pozorně, má-li trest smrti vliv na zločinnost; studoval jsem statistiku zločinů a zejména vražd po celou dobu, ale nevidím, že by trest smrti měl účinek odstrašující na lidi zločinné; zločinec ve chvíli vraždy nemyslí na trest, ale na úspěch svého činu. Můj argument pro trest smrti není, že je odstrašující, ale že je v něm mravní expiace: vzít člověku život je bezpráví tak strašlivé, že může být usmířeno jen výkupným stejně těžkým. Věřím a čekám, že bude zrušen vyšší vzdělaností a mravností obyvatelstva, souhlasem nás všech.“⁶⁰

Po dobu trvání samostatného československého státu bylo popraveno 15 osob. Tento relativně nízký počet odsouzených na smrt byl zapříčiněn právě velkým odporem tehdejšího prezidenta k trestu smrti.

---

58 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekúcií, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

59 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 15-16.

60 ČAPEK, K., *Hovory s T. G. M.*, s. 182.

Situace se radikálně změnila po německé okupaci. V době okupace smutně proslula pankrácká věznice, kde se v takzvané sekyrárně popravovalo gilotinou. Právě tady prožívali své poslední chvíle lidé odsouzeni německým soudem za politické, hospodářské i kriminální delikty. K popravám se odváželo do Drážďan, protože ale vzrůstal počet rozsudků smrti, nacistické ministerstvo spravedlnosti rozhodlo o zřízení sekyrárny v Praze na Pankráci.⁶¹

Poprava gilotinou byla podle nacistických funkcionářů, kteří o této záležitosti rozhodovali, spolehlivá, rychlá, levná a díky hluku, který ji doprovázel i značně odstrašující. Popravy se prováděly od 5. dubna 1943 do 26. dubna 1945. První den bylo v sekyrárně popraveno prvních pět obětí, postupně jich však přibývalo, a to až na konečných 1079 osob.⁶²

Každý den, kdy se na Pankráci popravovalo, měl svůj pravidelný řád. Na oddělení smrti přijel státní zástupce a přečetl jména lidí, kteří měli být popraveni. Poté byli odsouzení odvedeni do přípravné cely, kde mohli ještě se spoutanýma rukama napsat poslední dopis. Dva dozorcí potom předvedli odsouzeného před státního návladního. Ten přečetl jméno, které odsouzený potvrdil. Další pomocník vzal odsouzeného, zakryl mu oči a dovedl ho ke gilotině ve vedlejší místnosti. Tam dva pacholci odsouzence nadzvedli, položili na lavici a jeden ho shora přidržoval, přičemž hlava spočívala v prohlubni na krk. V tu chvíli byla spuštěna sekyra. Ještě krvácející tělo naložili pomocníci do hrubé, neohoblované truhly a přiložili k němu useknutou hlavu. Truhly s mrtvými těly, ze kterých ještě kapala krev, byly odvezeny do strašnického krematoria, kde byly pod dozorem příslušníků gestapa v noci zpopelněny. Popel byl vysypán do jam hned vedle krematoria.⁶³

V noci 30. dubna 1945 byl popravčí nástroj z rozkazu vládního rady Sauerbrucha vězeňskými dozorcí rozebrán a sekyru shodili do Vltavy z několika míst Karlova mostu. Po osvobození byla odtud vyzvednuta a dnes ji můžeme vidět v pankráckém památníku.⁶⁴

---

61 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti: Dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, s. 371.

62 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 17.

63 Srov. tamtéž, s. 18.

64 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 18.

2.3 Situace po 2. světové válce do roku 1989

Tragickou kapitolou v našich dějinách se staly politické procesy následující po komunistickém převratu v únoru 1948 a rozsudky smrti, které toto období přineslo. V roce 1948 byl schválený zákon č. 231 Sb. na ochranu lidově demokratické republiky. Tento zákon umožňoval ukládání trestu smrti za politické delikty a v praxi byl neospravedlnitelně zneužitý na fyzickou likvidaci představitelů politické opozice. Byl odrazem nových poměrů po převzetí moci komunisty. Absolutní trest byl často využíván zejména za velezradu a vyděračství. Popravovali se osobnosti, které komunističtí vůdci považovali za nepřátele, ale i vysoce postavení funkcionáři samotné komunistické strany. Trest smrti se v tomto období stal nástrojem zastrašování třídních nepřátel a je jasným příkladem zneužití absolutního trestu na politické účely.⁶⁵

Dne 12. července 1950 byl vydán nový trestní zákon č. 86 Sb., ve kterém zůstal trest smrti nedotčen. § 29 uvádí, že byl trest smrti vykonáván oběšením a v době zvýšeného ohrožení státu zastřelením. Tento zákon uplatňoval trest smrti v podstatně širším měřítku a za podstatně více trestných činů, než tomu bylo doposud (nyní již nepřevažovala velezrada a vyděračství, ale šlo především o trestné činy proti republice a vojenské trestné činy).⁶⁶

V první polovině padesátých let se poprava vykonávala oběšením na oprátce zavěšené na kladce na vztyčeném prkně. Takový způsob oběšení byl obzvláště krutý a nelidský. Odsouzený si při pověšení nestrhl vaz, nýbrž zemřel na následky udušení. Předsmrtná agónie odsouzených trvala osm až čtrnáct minut.⁶⁷

V letech 1949-1953 přišlo v Československu o život více než dvě stovky lidí odsouzených převážně za politické delikty. Poslední politická poprava byla provedena v roce 1960.⁶⁸ Podrobnosti o vykonaných trestech smrti v Československu od května 1945 do prosince 1989 uvádím v příloze č. 2.

---

65 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 22.

66 Srov. tamtéž, s. 23.

67 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 18.

68 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti: Dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, s. 373.

Popravovalo se na venkovních prostranstvích a tento druh šibenice vlastnila každá krajská věznice. Absolutní trest vykonával jeden kat a dva pomocníci z řad občanů. Původně byly popravy prováděny na popravištích ve všech krajích, ale již před rokem 1954 bylo běžné, že osoby odsouzené k absolutnímu trestu byly ze všech krajů eskortovány do Ústavu nápravných zařízení v Praze-Pankráci.⁶⁹

V pankrácké věznici se popravovalo oficiálně, ale i jinak. Ve sklepě pod nemocnicí v cele zvané „Sklad léků“ byli lidé usmrcováni na zvláštním stole tak, že jim byl zlomen vaz.⁷⁰

Za zásadní přelom v chápání trestu smrti jako formy potrestání pachatelů trestných činů je považován rok 1956, kdy prostřednictvím zákona č. 63/1956 Sb. bylo novelizováno trestní právo a byly zrušeny některé skutkové podstaty trestných činů, za něž byl zákonem č. 86/1950 Sb. udělován trest smrti a došlo ke zrušení trestu odnětí svobody na doživotí, jež bylo nahrazeno trestem odnětí svobody na 25 let. Kde se ve zvláštní části trestního zákona uděloval dosud trest smrti jako trest jediný, byl vedle něj stanoven možný trest odnětí svobody na 25 let. Novelou trestního zákona byla zavedena fakultativnost trestu smrti a došlo i k významné změně, kdy zákon č. 64 Sb. o trestním řízení zavedl do československého trestního práva povinnost přezkoumání každého rozsudku, kterým byl uložen trest smrti.⁷¹

Dalším mezníkem na cestě k úplnému zrušení trestu smrti bylo zavedení trestního zákona č. 140/1961 Sb., kterým bylo stanovené, že trest smrti je trestem výjimečným a fakultativním. I když mohl být trest smrti uložen až ve 33 případech, bylo jasně stanoveno, že jeho udělení je možné pouze za trestný čin, u kterého to zákon dovoľoval ve zvláštní části. K tomu musely být splněny některé podmínky jako byl mimořádně vysoký stupeň nebezpečnosti a absence naděje, že by na pachatele bylo možné trestem odnětí svobody výchovně působit. Další ustanovení zákona neumožňovaly ustanovit trest smrti těhotné ženě, ani osobě, která v době spáchání skutku nedovršila osmnácti let.⁷²

---

69 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 23.

70 Srov. MONESTIER, M., *Historie trestu smrti: Dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*, s. 373.

71 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 25.

72 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

Další novela trestní zákona č. 45 Sb. přišla roku 1973 a zavedla možnost uložit místo trestu smrti výjimečný trest odnětí svobody od 15 do 25 let, pokud soud shledal takový trest za dostatečný. Tato úprava zákona nebyla měněna až do roku 1990, kdy byl trest smrti definitivně zrušen.⁷³

Největší množství poprav u nás v období po komunistickém puči v roce 1948 bylo provedeno v letech 1949 až 1953, kdy svým životem zaplatilo z politických důvodů více než 250 odsouzených.

Poslední poprava v Česku byla provedena v Praze 2. února 1989, kdy byl v pankrácké věznici pověšen pětinasobný vrah Vladimír Lulek. Posledním popraveným v Bratislavě byl 8. června 1989 Štefan Svitek. I v tomto případě byla důvodem udělení trestu smrti vražda.⁷⁴

2.4 Absolutní trest v Česku po pádu komunismu

Nejvýznamnější úprava práva v oblasti trestu smrti se uskutečnila pár měsíců po pádu komunismu. Přesně 1. července 1990 Česká a Slovenská Federativní republika zákonem č. 175/1990 Sb. zrušila absolutní trest a připojila se tak ke čtyřiceti státům, které tento způsob trestu již odstranily.⁷⁵ Absolutní trest byl vyškrtnut z právního řádu jako nehumánní a nenapravitelný v případě justičního omylu. Výjimečným trestem se stal trest odnětí svobody v trvání patnácti až dvaceti pěti let nebo trest odnětí svobody na doživotí.⁷⁶

Zákaz trestu smrti byl v lednu 1991 také zahrnut do Listiny základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky. Zde se uvádí,

---

73 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 26.

74 Srov. tamtéž.

75 Srov. LIŠKA, O. a kol., *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*, s. 15.

76 Srov. *Poslední popravený v Česku-pětinasobný vrah Vladimír Lulek* [online], dostupné na: <<http://www.ct24.cz/kalendarium/4346-posledni-popraveny-v-cesku-petinasobny-vrah-vladimir-lulek/>>.

že „nikdo nesmí být zbaven života“ a že „trest smrti se nepřipouští“.⁷⁷ V téže roce se Československo připojilo k dohodě Rady Evropy, která zakazuje vynášet a vykonávat tresty smrti. Všechna tato ustanovení přejala jako nástupnický stát v roce 1993 do svého právního systému i Česká republika.⁷⁸

Dne 10. července 2003 vstoupil v platnost také Protokol 13 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách, který zakazuje ukládání trestu za jakýchkoli okolností. Protokol 13 tak definitivně uzavřel mezeru mezi Protokolem 6 z roku 1985, který sice trest smrti také zakazoval, ale povoloval výjimku v případě zločinů spáchaných v době války a bezprostředního nebezpečí války. Česká republika tento protokol podepsala 3. května 2002.⁷⁹

Česko se hlásí k následujícím mezinárodním dokumentům, které zabezpečují ochranu lidských práv: Všeobecná deklarace lidských práv, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (ICCPR), Druhý protokol ICCPR, Dohoda OSN o právech dítěte, Americká dohoda o lidských právech (ACHR), Listina základních lidských práv a svobod, Protokol ACHR za zrušení trestu smrti, Protokol č. 6 Evropské dohody o lidských právech, Ženevské dohody z roku 1949 a Dodatečné protokoly z roku 1977, Opatření ECOSOC 1984, Rezoluce OSN vrácená rezoluci ECOSOC o implementaci Opatření ECOSOC 1984, Prohlášení zvláštních zpravodajů OSN, Připomínky komise pro lidská práva založené v rámci ICCPR, Rezoluce Parlamentního shromáždění Rady Evropy a Evropského parlamentu, Protokol 6 a 13 Evropské dohody o lidských právech a základních svobodách.⁸⁰

---

77 Srov. Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součást pořádku České republiky, čl. 6.

78 Srov. *Poslední popravený v Česku-pětinasobný vrah Vladimír Lulek* [online], dostupné na: <<http://www.ct24.cz/kalendarium/4346-posledni-popraveny-v-cesku-petinasobny-vrah-vladimir-lulek/>>.

79 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

80 Srov. tamtéž.

3 SPOLEČENSKÁ STANOVISKA A POSTOJE K TRESTU SMRTI

I když sankce trestu smrti doprovází lidstvo ve všech jeho dobách, nelze říct, že byla a je vždy viděna její oprávněnost. V současnosti je tato otázka vnímána velmi citlivě. Při pohledu na argumenty pro a proti se dá jen těžko říct jednoznačné ano či ne.⁸¹ Veřejná diskuze o opodstatněnosti trestu smrti se rozvíří pokaždé, když je spáchán nějaký čin, který je chápán jako zvláště zavrženíhodný.

Samotné vnímání a postoje člověka k absolutního trestu jsou ovlivněné mnoha faktory, které na něj působí během celého jeho vývoje. Závisí například na vzdělání, vyznání víry či demografických aspektech. Názory na trest smrti jsou tedy věci osobního názoru a zkušeností. Na absolutní trest se nelze dívat jen logicky, do hodnocení bude zapojena i emoční stránka osobnosti. Ten, kdo se stal obětí, bude dozajista radikálnější.⁸²

3.1 Průzkum na téma „Jste pro trest smrti v ČR?“

Pro lepší představivost a orientaci v názorech veřejnosti na problematiku trestu smrti jsem se rozhodla pro malý průzkum, který by otázky souhlasu či nesouhlasu s hrdelním trestem více přiblížil.

Ve svém průzkumu „Jste pro trest smrti v ČR“ se zabývám zjišťováním názorů na trest smrti, čímž navazuji na předchozí dvě kapitoly, které se věnují problematice absolutního trestu v dobách minulých i dnes.

Mým cílem bylo zjistit názor náhodně vybraných jedinců na absolutní trest. Dále mne zajímalo z jakého důvodu zastávají tito jedinci svůj názor. Zaměřila jsem se na sto dospělých obyvatel Olomouckého kraje, které jsem osobně oslovila v jejich

---

81 Srov. ŠRAJER, J., *Trest smrti z etického pohledu* [online], dostupné na: <www.tf.jcu.cz/getfile/786fcb953ad5fe8>.

82 Srov. ŠRÁMEK, J., *Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://szumak.xf.cz/download/psy-depe.pdf>>.

domácnostech, na dvou vysokých školách v Olomouci a v Domově důchodců v Libině.

Pro svůj průzkum jsem si zvolila formu ankety. Šlo o anketu anonymní, která nevyžadovala vysoké časové nároky na respondenty. Vzorek průzkumu na téma „Jste pro trest smrti v ČR?“ předkládám v příloze č. 3.

3.1.1 Výsledky průzkumu

Pro trest smrti se v průzkumu vyjádřilo 53 procent respondentů. Nejčastějším důvodem, proč respondenti zastávali právě tento názor, byly jasně prokázané brutální vraždy, znásilnění a týrání. Další dotazovaní by zvedly ruku pro absolutní trest, protože se domnívali, že by to vedlo ke zvýšení respektu z postihu za závažnou trestnou činnost či k prevenci kriminality.

Často se objevoval i názor známý již ze starověku „oko za oko, zub za zub“. Desítky respondentů by byla pro hrdelní trest z důvodu velké kriminality v naší zemi a také proto, že si myslí, že mírné tresty, špatné zákony a doživotní tresty neplní funkci nápravy a stojí mnoho peněz. Recidiva u pachatelů a tím další nebezpečí pro společnost byla posledním důvodem, proč lidé v anketě volili odpověď ano.

Proti absolutnímu trestu se vyjádřilo 41 procent dotazovaných. Nejčastější odpovědí, proč trest smrti odmítnout, bylo právo člověka na život, které mu nesmí nikdo upřít. O něco méně respondentů by se bálo justičních omylů a toho, že by mohl být trest smrti lehce zneužitelný. Dotazovaní se také domnívali, že trest na doživotí je dostatečné zadostiučinění a zločinec tak může alespoň zpytovat své svědomí. Navíc má dostat druhou šanci. Proti trestu smrti byli i lidé, kteří si myslí, že absolutní trest dostatečně neplní preventivní funkci.

Na otázku „Jste pro trest smrti v ČR?“ nemělo vyhraněný názor 6 procent lidí. Úskalí viděli nejčastěji v justičních omylech na straně jedné, na straně druhé by však volili pro brutální zločince jednoznačnou smrt. Stoupenci nevyhraněného názoru dále sami nechtěli rozhodovat o něčem životě a posledním důvodem pro jejich nejednoznačnou odpověď byla obava, že by trest smrti mohl být lehce zneužitelný, nepřiměřený a nespravedlivý.

3.1.2 Srovnání výsledků průzkumu s názory veřejnosti z doby ČSSR

V Československu se zjišťoval názor veřejnosti na zrušení trestu smrti na začátku roku 1989. Z údajů v tisku lze prokázat, že 70 procent občanů s trestem smrti souhlasilo.

Lze se domnívat, že obyvatelstvo hlasovalo z velké míry pro zachování trestu smrti na základě dlouhé tradice praxe trestu smrti, možná jsou ale tyto údaje jen příliš nadsazené. Také existoval názor, který uvádí, že se kriminalita všude trvale zvyšuje, stále více je napadán život, zdraví a důstojnost člověka, a proto se nedají hlasy občanů, žádající trest smrti, umlčet a veřejnost také stále častěji požaduje od státu zpřísnění trestů i za jiné trestné činy než za vraždu.⁸³

S tímto názorem by se mohla ztotožnit i dnešní společnost. Jak dokázal průzkum, lidé požadovali trest smrti nejen za vraždu, ale i za týrání nebo znásilnění. Často se k odůvodnění trestu smrti dovoláváme veřejného mínění a veřejné mínění bylo a pořád je převážně pro jeho zachování. V ČSSR tomu zatím nebyla věnována dostatečná pozornost. Pozitivní postoj k trestu smrti je hluboce zakořeněn ve spleti hodnotových představ a sociálních norem.⁸⁴

Československý stát byl v době mezi rokem 1962 a 1988 o odstrašujícím účinku trestu smrti přesvědčen. Určitou roli mohl hrát trest smrti ještě pro zastrašení politické opozice.⁸⁵

Aktuální průzkum potvrdil názor některých obyvatel ČR, kteří jsou přesvědčeni, že odstrašující účinek trestu smrti by pomohl snížit kriminalitu ve státě. Dokazuje to článek v týdeníku, kde reportér cituje vraha: „Pořád máte pocit, že se z toho dostanete, ale kdyby vám hrozila smyčka, tak se zatraceně rozmýšlíte, kolik lidí můžete zabít, abyste ji nedostal...“⁸⁶ Naopak za aktuální se dnes již nepovažuje důvod k trestu smrti pro zastrašení politické opozice.

Pro další zdůvodnění trestu smrti byla v Československu použita ochrana společnosti před individui, která nebyla schopná se přes opakované pokusy

---

83 Srov. BESTOVÁ, C., *Trest smrti v německo-českém porovnání*, s. 156.

84 Srov. tamtéž, s. 159.

85 Srov. BESTOVÁ, C., *Trest smrti v německo-českém porovnání*, s. 159.

86 Srov. POLÁČEK, T., *Kajínkův proces znovu nikdo neotevře, lituje reportér Klíma*, s. 9.

přízpusobit normálnímu životu, a která nadále představovala nebezpečí pro životy a fyzickou integritu svých spoluobčanů.⁸⁷ Jak vyplývá z průzkumu, i dnes říkají lidé trestu smrti ano kvůli obavě z recidivy pachatelů.

Přetrvávající fenomén souhlasu občanů s trestem smrti umocňují dotazníkové akce z roku 1947, 1969 a 1990. U všech těchto akcí byla odpověď na otázku: „Jste pro nebo proti uplatňování trestu smrti?“ přibližně u poloviny dotazovaných kladná, tedy znamenající, že jsou pro. Asi třetina respondentů byla vždy proti a zbytek připadl na nerozhodné. 70 procent dotázaných bylo pro trest smrti za vraždu.⁸⁸

Podle průzkumu „Jste pro trest smrti v ČR?“ se situace v ČR od dob ČSSR nijak zásadně nezměnila. Neustále převažuje názor pro znovuzavedení hrdelního trestu. Více jak polovina dotázaných se přiklání k trestu smrti a nejvíce lidí požaduje popravu za brutální vraždy.

3.1.3 Srovnání výsledků průzkumu s aktuálními názory veřejnosti

Při loňském průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění (CVVM) se pro trest smrti vyslovilo 62 procent dotázaných. Od roku 2000 se podpora poprav podle výzkumů pohybuje kolem šedesátiprocentní hranice. Předtím byla vyšší, v letech 1992 a 1994 se pro absolutní trest vyslovilo 76 procent oslovených lidí. Postupem času zároveň podle CVVM přibývá lidí, kteří si myslí, že by trest smrti v Česku být neměl. Zatímco v letech minulých se proti němu vyslovilo 12 procent dotázaných, loni to bylo již 32 procent respondentů.⁸⁹

Průzkum „Jste pro trest smrti v ČR?“ prokazuje podobné výsledky jako aktuální výzkum CVVM. Pro trest smrti se vyslovilo o 9 procent respondentů méně, proti trestu smrti se stavělo rovněž o 9 procent dotázaných méně než tomu bylo v průzkumu CVVM. Jasně se zde ukazuje mírně vzrůstající tendence nesouhlasu s hrdelním trestem.

---

87 Srov. BESTOVÁ, C., *Trest smrti v německo-českém porovnání*, s. 138.

88 Srov. tamtéž, s. 162.

89 Srov. *Většina lidí je pro trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vetsina-lidi-je-pro-trest-smrti/357966&id_seznam=>.

Jako důvody pro zavedení trestu smrti lidé v roce 2005 podle CVVM nejčastěji uváděli, že jde o adekvátní a spravedlivý trest za těžké zločiny, že by plnil výstražnou roli nebo že by měla platit zásada „oko za oko, zub za zub“. Někteří ze zastánců absolutního trestu se také domnívali, že by zabránil zločincům opakovat trestné činy a vedl by ke snížení kriminality. Těžcí zločinci by tak "zbytečně nezabírali místo ve věznicích".⁹⁰

V průzkumu „Jste pro trest smrti v ČR?“ v podstatě respondenti uváděli totožné důvody jako uvedla ve svém průzkumu CVVM. Lidé nejčastěji s trestem smrti souhlasili v případě brutálních vražd, znásilnění a týrání. Odpověď „oko za oko, zub za zub“ byla také častým důvodem, proč by měl být trest smrti znovu zaveden.

Naopak odpůrci trestu smrti tehdy podle CVVM poukazovali na možnost justičního omylu nebo zastávali názor plného práva na život. Přísnější tresty nemusí znamenat nižší kriminalitu – to je další pádný argument proč absolutní trest nechat zapovězený.⁹¹

V průzkumu „Jste pro trest smrti v ČR?“ se objevily naprosto identické důvody jako v průzkumu CVVM. Dotazovaní si navíc mysleli, že trest na doživotí je dostatečné zadostiučinění a zločinec tak může alespoň zpytovat své svědomí.

Pro trest smrti je v posledních čtyřech letech průměrně 60 procent občanů. I přes velký počet jeho příznivců je jedna věc jistá, hrdelní trest nemůžeme používat jako populistický způsob řešení zvýšené kriminality, jeho účinnost je totiž vážně zpochybnitelná.⁹²

---

90 Srov. *Většina lidí je pro trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vetsina-lidi-je-pro-trest-smrti/357966&id_seznam=>>.

91 Srov. *Většina lidí je pro trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vetsina-lidi-je-pro-trest-smrti/357966&id_seznam=>>.

92 Srov. DROTOVÁN, M., *Kauza: Trest smrti* [online], dostupné na: <<http://www.prave-spektrum.sk/article.php?449>>>.

3.2 Argumenty pro a proti trestu smrti

Někteří lidé trest smrti schvalují a považují ho za legitimní nástroj státu na uplatňování práva a pořádku. Absolutní trest vidí jako nástroj na potrestání zločinců, kteří se dopustili těžkých hříchů proti zákonům. Někteří trest smrti naopak zcela zavrhnou, považují ho za vraždu a podporují myšlenku zrušení trestu smrti po celém světě.⁹³

3.2.1 Zastánci trestu smrti

Jelikož je Česká republika vázána řadou mezinárodních dohod, je znovuzavedení trestu smrti velmi nepravděpodobné. I přesto lze objektivně a nezájatě uvést argumenty podporující trest smrti.⁹⁴

Zastánci trestu smrti nejčastěji argumentují odstrašujícím účinkem. Pachatele trestného činu je třeba zbavit života, aby se odstrašili další od spáchání stejného trestného činu.⁹⁵

Častým důvodem pro znovuzavedení hrdelního trestu je argument odplaty. To znamená, že se trestný čin odčiní odpovídajícím ekvivalentem. Zde má zabití zločince demonstrovat spravedlnost, je tedy správné, že společnost zločin odsoudila.⁹⁶

Argument ochrany společnosti před pachatelem vidí v trestu smrti účinnou prevenci. Pachatel už nebude moci spáchat žádný zločin, protože bude usmrcený.⁹⁷ Popravený nebezpečný vrah už nepředstavuje hrozbu pro společnost, zatímco nebezpečný vrah ve věznici je stále potenciální hrozbou například z důvodů,

---

93 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

94 Srov. BEDNÁŘ, V., *Trest smrti II* [online], dostupné na: <<http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>>.

95 Srov. tamtéž.

96 Srov. BESTOVÁ, C., *Trest smrti v německo-českém porovnání*, s. 25.

97 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

že může po případném propuštění svůj čin opakovat nebo může být hrozbou v případě, že by utekl.⁹⁸

Dalším silným faktorem je domněnka, že většina společnosti je pro trest smrti, proto je správné, aby existoval.⁹⁹ Zastánci trestu smrti tvrdí, že poprava odsouzeného je pro ekonomiku státu podstatně výhodnější než doživotní pobyt odsouzeného ve vězení.¹⁰⁰

3.2.2 Odpůrci trestu smrti

Bůh daroval člověku život a člověk tento život žije ve společnosti. Člověk dokáže život ve společnosti ohrožovat a ničit. Tehdy má společnost a její autorita právo a povinnost se bránit, zasáhnout proti škůdci a zneškodnit jej. U odpůrců trestu smrti platí, že se snaží k zneškodnění pachatele nasadit takové prostředky, které způsobí pachateli co nejmenší újmu.¹⁰¹

Obvyklým argumentem proč trest smrti lidé zavrhnou je jeho nemorálnost. Jedná se jen o vraždu na úrovni státu, ten se tedy dopouští stejného deliktu jako odsouzený.¹⁰²

Je zde také vysoké riziko justičního omylu a popravy nevinného. Odpůrci trestu smrti velice často argumentují statistikami, kolik vězňů, především v USA, bylo osvobozeno z cely smrti, či byla dodatečně prokázána jejich nevina.¹⁰³

Trest smrti nemá odstrašující charakter. Podle odpůrců absolutního trestu neexistuje studie, která by prokázala odstrašující účinek trestu smrti. Vraždy jsou

---

98 Srov. *Trest smrti* [online], dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti>.

99 Srov. BEDNÁŘ, V., *Trest smrti II* [online], dostupné na: <<http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>>.

100 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekúcií, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

101 Srov. SKOBLÍK, J., *Připomínky k trestu smrti* [online], dostupné na: <http://ktf.cuni.cz/~skoblik/komentare/trest_smrti.htm>.

102 Srov. KVÍČERA, P., *Pohled dnešní společnosti na trest smrti*, s. 24.

103 Srov. ŠIMŮNEK, J., *Právo: Proč je třeba obnovit trest smrti* [online], dostupné na: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-proc-je-treba-obnovit-trest-smrti-f0d-/p_spolecnost.asp?c=A080731_095541_p_spolecnost_wag>.

totiž většinou páčány v afektu. Pro to, abychom se dostali do stavu nadměrného psychického rozrušení, nepotřebujeme žádnou kriminální energii. Mnohem častěji dochází k vraždám za určitých mimořádných okolností, např. pod vlivem alkoholu nebo drog.

Trest smrti nemá také odstrašující účinek, když byl zločin spáchán lidmi s labilní psychickou konstitucí nebo člověkem s duševní poruchou.¹⁰⁴ Odpůrci trestu smrti poukazují na ekonomickou nevýhodnost, tedy vysoké finanční náklady institutu trestu smrti. V USA se vypočítalo, že první odvolání u průměrného soudu s hrdelním rozsudkem stálo daňové poplatníky víc než dvojnásobek nákladů na doživotní vězení jedné osoby.¹⁰⁵

Někteří vidí problém v možné diskriminaci, kdy podle statistik bývá trest smrti uplatňován častěji vůči náboženským a etnickým minoritám a vůči chudým, kteří nemají peníze na dobré právníky.¹⁰⁶ Odpůrcům se také nelíbí politické zneužívání trestu smrti totalitními režimy a častá nehumánnost trestu smrti a jeho ponižující efekt.¹⁰⁷

3.3 Trest smrti z pohledu křesťanství

Již od samého vzniku křesťanství se setkáváme s tresty, které měly za následek smrt. Zpočátku bylo právo na život jen zřídka zpochybňováno nebo dokonce striktně odmítáno.¹⁰⁸

V současnosti přistupuje církev k problémům spojených s trestem smrti citlivěji. V katolickém katechismu je pro připomenutí tradičního učení církve zdůrazněno: „Víra připomíná křesťanům, že přes veškerý státní právní řád se může

---

104 Srov. BESTOVÁ, C., *Trest smrti v německo-českém porovnání*, s. 16.

105 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekúcií, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

106 Srov. *Trest smrti* [online], dostupné na: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti>.

107 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekúcií, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

108 Srov. ŠRAJER, J., *Trest smrti z etického pohledu* [online], dostupné na: <www.tf.jcu.cz/getfile/786fcbe953ad5fe8>.

i ten nejhorší zločinec usmířit s Bohem tím, že přijme milost poznání a obrácení.“¹⁰⁹
Křesťané by tak neměli být (alespoň ne v evropských poměrech) stoupenci trestu smrti.¹¹⁰

3.3.1 Vnímání absolutního trestu v Bibli

Trest smrti je v Písmu svatém stvrzen Bohem jako legitimní trest za prohřešek. Ve Starém zákoně v První knize Mojžíšově se praví: „Kdo prolíje krev člověka, toho krev bude člověkem prolita, neboť člověka Bůh učinil, aby byl obrazem Božím..." (9,6). Vidíme zde nepochybný souhlas s trestem smrti, přičemž člověk, který tento trest vykonává je chápán jako pouhý nástroj Boha, který nenese žádnou vinu za to, co dělá, protože tak koná ve jménu Božím.¹¹¹

V částečném protikladu je již Desatero v Druhé knize Mojžíšově (20,13), kde je jasný příkaz: „Nezabiješ“. Naši předkové toto za protiklad nepovažovali, neboť již v téže Druhé knize Mojžíšově (21, 12) je v ustanovení, že, kdo někoho uhodí a ten zemře, musí zemřít také. Dalším dokladem je i výrok: „Jestliže je zloděj přistižen při vloupání a je zbit, takže zemře, nebude lpět krev tom, kdo ho ubil“. (Druhá kniha Mojžíšova 22, 1 {2}). Tudíž i za krádež je možno teoreticky udělit trest smrti.¹¹²

Starozákonní přikázání „Nezabiješ!“ nebylo ve své době zábranou trestu smrti. Ve své původní podobě znamenalo spíše nezavraždíš či nedopustíš se vraždy. Přikázání „Nezabiješ!“ mělo spíše bránit a předcházet uplatňování krevní msty, která byla v té době velmi rozšířena. Ve Starém Zákoně byl uplatňován princip „oko

---

¹⁰⁹ Život z víry: překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé, s. 209.

¹¹⁰ Srov. tamtéž.

¹¹¹ Srov. TYL, T., *Trest smrti – zkouška lidskosti* [online], dostupné na: < <http://www.epravo.cz/top/clanky/trest-smrti-zkouska-lidskosti-12745.html> >.

¹¹² Srov. tamtéž.

za oko, zub za zub, život za život“. Ten, kdo zabil, musel být potrestán rovněž smrtí.¹¹³

Ve Starém zákoně se dále setkáváme s trestem smrti, který byl udělován za vraždu, za rouhání (Lv 24, 16), modloslužbu (Ex 22, 19; Nm 25, 5), za práci v sobotu (Ex 31, 15; 35, 2), za únos (Ex 21, 16), za homosexuální chování (Lv 20, 13), bestialitu (Ex 22, 19; Lv 20, 15-16), čarodějnictví (Ex 22, 18; Lv 20, 27) za uhození, zranění matky nebo otce (Ex 21, 15,17; Lv 20, 9) a cizoložství (Lv 20, 10). Starý zákon trest smrti pojímá s naprostou samozřejmostí.¹¹⁴

V Novém zákoně není absolutní trest nikde explicitně ani ospravedlňován ani zakazován. Ježíšovi součastníci a apoštolové brali trest smrti také jako něco naprosto samozřejmého a nevidí jej jako etický problém. Žili v té době v rámci existujících právních řádů, kterým se podřizovali.

Novozákonní křesťanské obce neměly právo trestat někoho trestem smrti. I když, jak dosvědčují Pavlovy listy, existuje v křesťanské obci potrestání provinění proti křesťanskému étosu, nikoliv však smrtí. Vydávání provinilců světské moci není v novozákonních spisech doloženo.¹¹⁵

Sám Matouš říká, že Starý zákon rušit nechce, jen jej přichází naplnit. V Evangelii podle Matouše (5, 21) se praví: „Slyšeli jste, že bylo řečeno otcům: Nezabiješ! Kdo by zabil, bude vydán soudu. Já však pravím Vám, že již ten, kdo se hněvá na svého bratra bude vydán soudu...“.¹¹⁶

V Ježíšových výrocích nenajdeme žádný, který by trest smrti explicitně odmítal. Například z jeho postoje vůči ženě obviněné z cizoložství (Jan 8, 2-11), ale i z obsahu jeho učení se dá poznat, že mu tento trest byl bytostně cizí. Ježíš neustále hledá, toho, kdo je ztracen, aby ho navrátil k životu, tedy do společenství

---

113 Srov. STOČES, F., *Přikázání „Nezabiješ!“ nebrání trestu smrti...* [online], dostupné na: <<http://www.netsocan.cz/socan/num0403/nezabij.html>>.

114 Srov. tamtéž.

115 Srov. ŠRAJER, J., *Trest smrti z etického pohledu* [online], dostupné na:<www.tf.jcu.cz/getfile/786fcb953ad5fe8>.

116 Srov. TYL, T., *Trest smrti – zkouška lidskosti* [online], dostupné na:< <http://www.epravo.cz/top/clanky/trest-smrti-zkouska-lidskosti-12745.html>>.

s Bohem.¹¹⁷ Ježíš vždy upřednostňoval lásku a milosrdenství nad "neoblomnou" literou zákona.¹¹⁸

3.3.2 Trest smrti z pohledu křesťanská tradice

Křesťanská tradice vždy trvala na oprávněnosti vrchnosti (státu) trestat některé těžké zločiny smrtí. Rezervovaný přístup k trestu smrti v předkonstantinovské době plyne pravděpodobně ze zkušenosti křesťanů s mučednictvím, kteří se stávali jeho častou obětí. Texty striktně odmítající usmrcení se pravděpodobně vztahovaly pouze na křesťany nikoli na vrchnost.¹¹⁹

Po vydání Ediktu milánského rezervovaný přístup vůči trestu smrti ustoupil a rozšířily se hlasy, které oprávnění státu k tomuto trestu výslovně ospravedlňovaly. Také díky tomu, že křesťané začali mít podíl na světské moci.¹²⁰

Nyní církev vítá všechny iniciativy, jejichž cílem je obrana základní hodnoty a neporušitelnosti celého lidského života od početí do přirozeného konce. Trest smrti není podle křesťanů jen popřením práva na život, ale i urážkou lidské důstojnosti.¹²¹

Morální teologie katolické církve hovoří o tom, že veřejná moc má právo trestat velké zločince trestem smrti. Toto právo je doloženo Písmem (Ex 22, 18; Řím 13, 4; Mt 18, 6; Sk 5, 1-11). Trest smrti sice zůstává součástí právního rámce, ale vykonává se pouze ve speciálních případech: při trestání vrahů, heretiků a jedinců, kteří narušují bezpečnost a pokoj ve společnosti. Morální teologie tedy jasně říká, že veřejná autorita má přímou moc usmrtit zločince, kteří jsou

---

117 Srov. ŠRAJER, J., *Trest smrti z etického pohledu* [online], dostupné na: <www.tf.jcu.cz/getfile/786fcbe953ad5fe8>.

118 Srov. ŠIKULA, P., *Otázky a odpovědi* [online], dostupné na: <<http://www.katolik.cz/otazky/ot.asp?ot=727>>.

119 Srov. ŠRAJER, J., *Trest smrti z etického pohledu* [online], dostupné na: <www.tf.jcu.cz/getfile/786fcbe953ad5fe8>.

120 Srov. *História trestu smrti na pozadí událostí, exekucí, a významných dokumentov* [online], dostupné na: <trestsmrti.szm.sk>.

121 Srov. GRAČKA, J., *Apoštolský stolec proti trestu smrti* [online], dostupné na: <<http://tisk.cirkev.cz/z-vatikanu/apostolsky-stolec-proti-trestu-smrti.html>>.

společnosti zvláště nebezpeční. Avšak podmiňuje použití trestu smrti několika podmínkami, které je nutné dodržet, aby nedošlo ke zneužití.

Vykonavatelem trestu smrti je pouze veřejná moc, a nikoliv soukromá osoba. Je to tedy veřejná autorita, která má od Boha pravomoc soudní a trestní a je tedy institucí, která má právo k zachování obecného společného dobra společnosti a bránit životy svých občanů. Stát je zodpovědný za životy svých občanů.

Zločin je tak veliký, že podle platných zákonů podléhá trestu smrti. Mezi takové zločiny patří zločin vraždy. Vražda byla vždy trestána absolutním trestem. Rovněž vražda spojená s duševní deviací kriminálního (sadismus, brutální provedení vraždy apod.)¹²²

Skutečnost zločinu je soudně dokázána. Pouze soudní dokázání činu a usvědčení pachatele zavdává možnost použít trest nejvyšší, trest smrti. Žádná jiná svévolná autorita (jednotlivci nebo i skupiny občanů) nemá právo vykonávat trest smrti, nemá právo být sama soudcem. Tato moc je výhradně spojena se soudní mocí státu, který má moc trestat pachatele trestných činů.

Odsouzenému má být dána možnost před popravou dát své věci do pořádku a přijmout katolické svátosti. Důležité je také smíření pachatele s Bohem a jeho příprava na smrt. Stát a soudní moc nesmí nikdy projevit žádný náznak nějaké odplaty nebo pomsty vůči pachateli. Pomsta a odplata nejsou projevem spravedlnosti, ale hněvu. Stát má ve svém soudním výroku být vykonavatelem spravedlnosti. Nesmí se stát pomstychtivým soudcem, který se snaží každého pachatele potrestat trestem smrti.¹²³

Vývoj ve prospěch zrušení trestu smrti nastal v katolické církvi především v devadesátých letech minulého století. Katechismus katolické církve, paragraf 2266 formuluje jasně církevní stanovisko k trestu smrti. Chce zachovat obecné blaho společnosti, které vyžaduje, aby byl útočník zneškodněn. Z tohoto důvodu tradiční učení církve uznalo, že je odůvodněné právo a povinnost právoplatné veřejné moci ukládat tresty přiměřené závažnosti zločinu, aniž by vylučovala, v případech krajní závažnosti, trest smrti. Prvním cílem trestu je napravit nepořádek způsobený vinou. Když jej viník dobrovolně přijme, může mít trest smírnou hodnotu. Kromě toho je

---

122 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm>.

123 Srov. tamtéž.

cílem trestu obrana veřejného pořádku a bezpečnost osob. Konečně má trest léčebnou hodnotu: podle možností přispívat k nápravě viníka.¹²⁴

Trest smrti je projevem trestní a soudní moci státu, který trestá nejzávažnější trestní činy a zároveň je projevem spravedlnosti. Dnes se bohužel praktikuje falešné pojetí lásky a milosrdenství k nejhorším zločincům, jejichž morální profil je takový, že po opuštění cely odcházejí, aby se znovu dopouštěli hrozných činů a mnohdy ještě strašnějších, než spáchali předtím.¹²⁵

3.3.3 Papežové o trestu smrti

Prvním papežem, který se zabývá trestem smrti je Inocenc I., který říká, že civilní autorita má božské právo trestat zločince. Papež potvrzuje, že uvalení trestu smrti je legitimní, pokud jej autorizovala veřejná státní autorita, která má k tomu od Boha právo. Jestliže tedy státní autorita uplatňuje právo trestat zločince trestem smrti, nehřeší proti Bohu a Božímu zákonu.¹²⁶

Dalším důležitým mezníkem je období pontifikátu papeže Inocence III., který požaduje od Valdenských, aby při návratu do katolické církve podepsali souhlas s vyznáním víry a zároveň souhlasili s tezí, že světská moc má právo použít trestu smrti, vyřknout ortel, aniž by se tím těžce prohřešovala proti Bohu, a tak splnila povinnost nastolit spravedlnost. Valdenští totiž upírali světské moci toto právo soudit a trestat zločince trestem smrti.

V době po skončení tridentského sněmu se v Římském katechismu opakuje tradiční nauka katolické církve ohledně použití trestu smrti ze strany světské moci. Potvrzuje se, že státní autorita má moc uvalit trest smrti, aby ochránila nevinné. Jestliže světská autorita popraví zločince, nehřeší proti pátému přikázání, ale naopak je mu nanejvýše poslušna. Páté přikázání totiž v sobě obsahuje zachování a ochranu integrity lidského života.

---

¹²⁴ Srov. *Katechismus katolické církve*, s. 555.

¹²⁵ Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na: <http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm>.

¹²⁶ Srov. tamtéž.

Za pontifikátu Lva XIII. se opět setkáváme s potvrzením tradičního učení o uvalení trestu smrti světskou mocí. Lev XIII. potvrzuje, že je zakázáno božským a přirozeným právem zabít či poranit lidskou bytost, vyjma světské autority, která má právo použít v případě nutnosti trest smrti.¹²⁷

Pius XII. při různých příležitostech pokračuje: „Jestliže je člověk nevinný, jeho život je nedotknutelný.“ Dodává však: „Bůh je pánem života, a proto ten, kdo se neproviňuje proti životu, není trestán trestem smrti“¹²⁸ Pius XII. potvrdil, že jednotlivec přichází o svá práva na život, jestliže se dopouští takového činu, který porušuje práva na život jiné nevinné osoby. V těchto tvrzeních Pius XII. pouze potvrzuje možnost uplatnit právo státu na trest smrti, a nikoliv aby obhajoval instituci trestu smrti jako takovou.¹²⁹

Otázka odsouzeného na smrt nestojí na právech na život jednotlivce. Je úkolem státní autority zbavit odsouzeného člověka života, po tom, co se sám vydělil z tohoto práva na život svým vlastním činem.

---

127 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na:< http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm>.

128 Pius XII. *Promluva k San Luca Medical-Biological Union*, 12. 11. 1944.

129 Srov. DOLEŽAL, M., *Trest smrti* [online], dostupné na:< http://www.katolikrevue.cz/civitas/trest_smrti.htm>.

ZÁVĚR

Trest smrti byl vždy součástí trestního práva. Napomáhal plnit jeho cíle a udržovat pořádek v dobách, kdy nebylo možno zákon uplatňovat jinými prostředky. Jeho vývoj kopíroval vývoj samotné lidské společnosti a i díky němu se můžeme dozvědět něco o našich předcích nebo o sobě samých.

Otázky, které se kladly v minulosti, jsou kladeny i v přítomnosti a budou se klást i v budoucnosti, a odpovědi na ně budou různé. Zdá se, že téma trestu smrti má nějakou trvalou aktuálnost.

Má trest smrti odstrašující účinek? Lze účinně ochránit společnost před recidivisty bez existence trestu smrti? Je možné zabránit zneužití trestu smrti z politických důvodů? Je soudní praxe schopna vyloučit lidské selhání a tím justiční omyly? Řada těchto otázek by mohla být libovolně dlouhá, ale odpovědi mohou a musejí znít v každé zemi a každé společnosti na pozadí jejich historických, politických a kulturních specifik jinak.

Dnešní svět naštěstí disponuje účinnými prostředky, které trest smrti nadobro odsoudily k zániku. Smutným faktem však zůstává skutečnost, že i přesto je hrdelní trest v mnoha vyspělých zemích nadále vykonáván.

V bakalářské práci jsem se snažila přiblížit historii a současný stav trestu smrti jak ve světě, tak i v České republice. Dále jsem zjišťovala názory náhodně vybraných jednotlivců na hrdelní trest. Zda tento trest vnímají jako klad nebo zda jsou proti trestu smrti. Podmínkou pro odpověď bylo zdůvodnění jejich názorů. Tyto názory jsem později porovnávala s dalšími průzkumy.

Během studia materiálů a zpracovávání průzkumu jsem došla také já k vlastnímu názoru. Podle mého soudu je trest smrti nehumánní a jedná se o přežitek. Hrdelní trest nemá v našem společenském prostředí své opodstatnění.

Cílem bakalářské práce bylo poskytnutí základních informací o problematice trestu smrti. Nástin vývoje absolutního trestu od dob starověku až po současnost. Dále stručný přehled názorů a poznatků v jednotlivých obdobích. Prozkoumat, jak se na trest smrti dívají vybraní jedinci v ČR a z jakých důvodů byl trest smrti přijat

či nikoliv. V budoucnu by bylo zajímavé doplnit práci o pocity lidí, kteří vykonávali povolání kata či zjistit pocity lidí, kteří byli popravám přítomni.

BIBLIOGRAFIE

AVDIJEV, Vsevolod Igorevič. *Dějiny starověkého východu*. Přel. Karel Cigna a František Kalousek. 2 vyd. Praha: Státní nakladatelství politické literatury, 1955. 705 s. Přel. z rus. orig.

BEDNÁŘ, Václav. *Historie trestu smrti* [online]. c2000 [cit. 22. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://tisk.juristic.cz/30510/tisk/old>>.

BEST, Cornelia. *Trest smrti v německo-českém porovnání*. Přel. Jana Jandová. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1996. 177 s. Přel. z něm. org. ISBN 80-85765-56-x.

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona: český ekumenický překlad. 13. vyd. Praha: Česká biblická společnost, 2007. 1387 s. ISBN 978-80-85810-59-2.

CEKOTA, Vojtěch. *Vznik inkvizice a její poslání* [online]. c2007 [cit. 20. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.volny.cz/cekota2/Inkvizice.htm>>.

ČAPEK, Karel. *Hovory s T. G. M.* 1. vyd. Praha: Fragment, 2009. 306 s. ISBN 978-80-253-0752-6.

ČERNÍKOVÁ, Vratislava. *Sociální ochrana*. 1. vyd. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2005. 163 s. ISBN 80-7251-207-2.

DOLEŽAL, Martin . *Trest smrti* [online]. c2007 [cit. 10. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://sodalitium.signalny.cz/0710/doporucena-literatura-trest-smrti>>.

DROTOVÁN, Michal. *Kauza: Trest smrti* [online]. c2006 [cit. 6. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.prave-spektrum.sk/article.php?449>>.

FRANCEK, Jindřich. *Zločin a trest v českých dějinách*. 1. vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999. 463 s. ISBN 80-86182-91-6.

GRAČKA, Jiří. *Apoštolský stolec proti trestu smrti* [online]. c2007 [cit. 7. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://tisk.cirkev.cz/zvatikanu/apostolsky-stolec-proti-trestu-smrti.html>>.

História trestu smrti na pozadí událostí, exekúcií, a významných dokumentov [online]. c2009 [cit. 12. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <trestsmrti.szm.sk>.

- JELÍNEK, Josef. *Názory na trest smrti* [online]. c2009 [cit. 10. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.kpv-praha15.wz.cz/kpv_zpravodaj_clanek121.html>.
- KADERÁVEK, Eugen. *Morálka filosofická*. 1. vyd. Praha: Dědictví sv. Prokopa, 1906. 376 s.
- KARFÍKOVÁ, Lenka. *Milost a vůle podle Augustina*. 1. vyd. Praha: Oikoymenh, 2006. 382 s. ISBN 80-7298-172-2.
- Katechismus katolické církve*. Přel. Josef Koláček. 1. vyd. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 760 s. Přel. z fr. orig. ISBN 80-7192473-3.
- KLÍMA, Josef. *Nejstarší zákony lidstva, Chammurapi a jeho předchůdci*. 1. vyd. Praha: Academia, 1979. 382 s. ISBN 509-21-856.
- Kočky v Egyptě, Bastet* [online]. c2006 [cit. 9. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://meow-meow.blog.cz/0612/kocky-v-egypte-bastet>>.
- KRAJČA, Tomáš. *Karel I. Veliký* [online]. c2009 [cit. 19. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.sweb.cz/echo_servis/karel.html>.
- KVÍČERA, Pavel. *Pohled dnešní společnosti na trest smrti*. Bakalářská práce obhájená na Pedagog. fak. Masarykovy univerzity v Brně r. 2008. 57 s.
- LIŠKA, Otakar a kol. *Tresty smrti vykonané v Československu v letech 1918-1989*. 2. vyd. Praha: Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu SKPV PČR, 2006. 295 s. ISBN 80- 86621-09-X.
- MALÝ, Karel a kol. *Dějiny státu a práva v Československu do r. 1918*. 3. vyd. Praha: Linde, 2003. 673 s. ISBN 80-7201-433-1.
- MONESTIER, Martin. *Historie trestu smrti: dějiny a techniky hrdelního trestu od počátků po současnost*. Přel. Vladimír Čadský. 3. vyd. Praha: Rybka Publisher, 1999. 405 s. Přel. z fran. orig. ISBN 80-86182-05-3.
- PESCHKE, Karl - Heinz. *Křesťanská etika*. Přel. Marek Skovajsa. 2. vyd. Praha: Vyšehrad, 2004. 695 s. Přel. z něm. org. ISBN 80-7021-718-9.
- POLÁČEK, Tomáš. *Kajínkův proces znovu nikdo neotevře, lituje reportér Klíma*. Magazín DNES: týdenní barevná příloha MF DNES. Ústí nad Labem: Severotisk, 2009, č. 7, s. 9.
- Poslední popravený v Česku-pětinasobný vrah Vladimír Lulek* [online]. c2008 [cit. 14. prosince 2008]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ct24.cz/kalendarium4346-posledni-popraveny-v-ceskupetinasobnyvrahvladimirlulek/>>.

Právní dějiny germánských etnik do zániku francké říše [online]. c2009 [cit. 11. března 2009]. Dostupné na World Wide Web: <pravo.wz.cz/dej/data/germani.doc>.

SCHULTZ, Uwe. *Velké procesy, právo a spravedlnost v dějinách*. Přel. Milada a Milan Kouřimských. 1. vyd. Praha: Brána, 1997. 427 s. Přel. z něm. orig. ISBN 80-85946-76-9.

SKOBLÍK, Jiří. *Připomínky k trestu smrti* [online]. c2003 [cit. 6. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://ktf.cuni.cz/~skoblik/komentare/trest_smrti.htm>.

STOČES, František. *Přikázání „Nezabiješ!“ nebrání trestu smrti...* [online]. c2001 [cit. 28. prosince 2008]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.netsocan.cz/socan/num0403/nezabij.html>>.

Stručné dějiny starověkého Egypta [online]. c2009 [cit. 22. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://klaris.blogerka.cz/Strucne-dejiny-starovekeho-Egypta.>>.

ŠIKULA, Petr. *Otázky a odpovědi* [online]. c2002 [cit. 7. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.katolik.cz/otazky/ot.asp?ot=727>>.

ŠIMŮNEK, Jiří. *Právo: Proč je třeba obnovit trest smrti* [online]. c2008 [cit. 8. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://neviditelnypes.lidovky.cz/pravo-proc-je-treba-obnovit-trest-smrti-f0d-/p_spolecnost.asp?c=A080731_095541_p_spolecnost_wag>.

ŠINDELÁŘ, Vladimír. *Cesta na popraviště*. 1. vyd. Praha: Baronet, 1997. 291 s. ISBN 80-7214-045-0.

ŠRAJER, Jindřich. *Trest smrti z etického pohledu* [online]. c2009 [cit. 13. prosince 2008]. Dostupné na World Wide Web: dostupné na: <www.tf.jcu.cz/getfile/786fcbe953ad5fe8>.

ŠRÁMEK, Jaromír. *Trest smrti* [online]. c2005 [cit. 15. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://szumak.xf.cz/download/psy-depe.pdf>>.

Todesstrafe [online]. c2009 [cit. 17. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Todesstrafe2.png>>.

TOMÁŠ AKVINSKÝ, sv. *Theologická summa*. Přel. Emilián Soukup aj. 1. vyd. Olomouc: Krystal, 1938. 2 sv. Přel. z: Summa theologie.

Trest smrti [online]. c2009 [cit. 1. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://sk.wikipedia.org/wiki/Trest_smrti#Novovekbojazru.C5.Aleniesmrti.>.

Trest smrti ve starověkém Římu [online]. c2009 [cit. 28. ledna 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://odhaleni.info/trest-smrti-a15.html>>.

TYL, Tomáš. *Trest smrti – zkouška lidskosti* [online]. c2001 [cit. 7. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/trest-smrti-zkouska-lidskosti-12745.html>>.

Usnesení č. 2/1993 Sb., o vyhlášení *LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD* jako součást ústavního pořádku České republiky.

Většina lidí je pro trest smrti [online]. c2009 [cit. 1. února 2009]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/vetsina-lidi-je-pro-trest-smrti/357966&id_seznam=>>.

Všeobecná deklarace lidských práv. Přijatá a vyhlášená Valným shromážděním v rezoluci 217 A (III) dne 10. prosince 1948.

Život z víry: překlad 2. dílu katolického katechismu pro dospělé. Přel. Jindřich Šrajer. 1. vyd. České Budějovice: Teologická fakulta Jihočeské univerzity, 1998. 353 s. Přel. z něm. orig. ISBN 80-704-809-X.

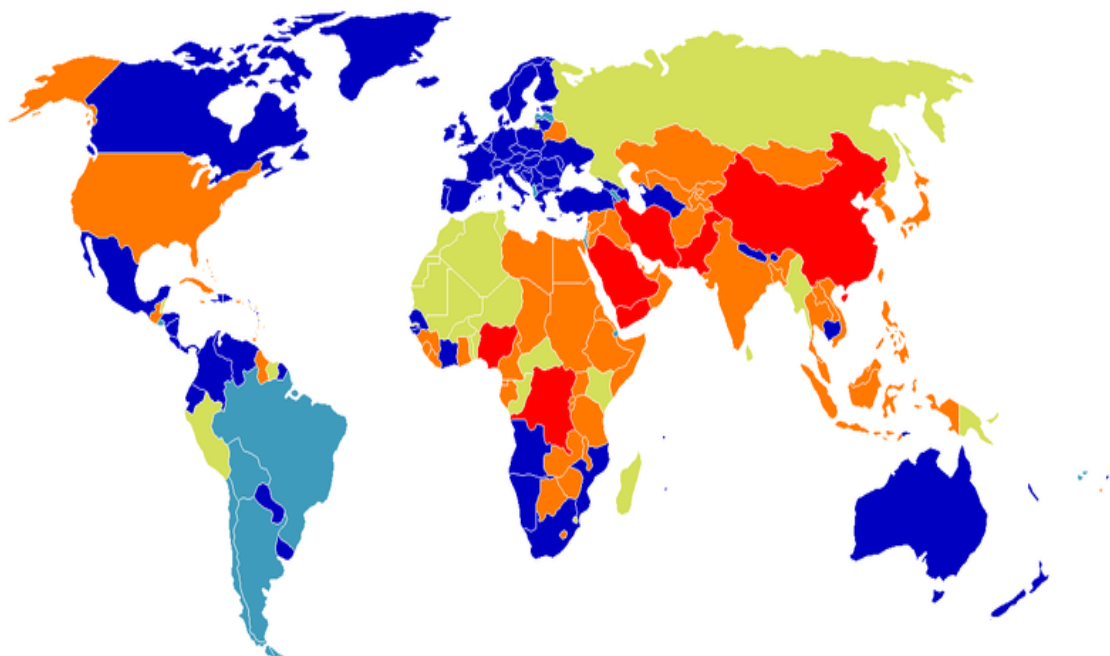
SEZNAM PŘÍLOH

Příl. 1: Mapa trestu smrti

Příl. 2: Tresty smrti vykonané v Československu od 9. 5. 1945 do 31. 12. 1989

Příl. 3: Vzorek průzkumu na téma „Jste pro trest smrti v ČR?“

Příl. 1: Mapa trestu smrti

Význam barev:

Modrá: zrušen pro všechny delikty

Světle modrá: zrušen pro normální delikty (avšak jen mimo válečného stavu)

Zelená: nezrušen, ale za posledních 10 let nebyl uplatněn

Oranžová: je uplatňován proti dospělým

Červená: je uplatňován i proti mladistvým

**Příl. 2: Tresty smrti vykonané v Československu od 9. 5. 1945
do 31. 12.1989**

Rok	Vražda	Podle retri- bučních dekretů	Za velezradu	Souběh velezrady a vyzvědačství	Souběh velezrady a vraždy	Ostatní trestné činy	Celkem
1945		98					98
1946		361					361
1947	2	258				1	261
1948		20				3	23
1949	8	1	11	8	3		31
1950	6		18	23	10	1	58
1951	4		26	16	10	3	59
1952	9		9	28	16	2	64
1953	21		9	5	11	1	47
1954	13		4	4	4		25
1955	6		2	4	3		15
1956	8						8
1957	5			2			7
1958	13	1	2				16
1959	6		1			1	8
1960	6		1				7
1961	6						6
1962	10						10
1963	7						7
1964	7						7
1965	4						4
1966	8						8
1967	4						4
1968							0
1969							0
1970							0
1971	1						1
1972	5						5
1973	3						3
1974	1						1
1975	5						5
1976	1						1
1977							0
1978	1						1
1979	3					1	4
1980	4						4
1981							0
1982	2						2
1983	3						3
1984	1						1
1985	5						5
1986	3						3
1987	1						1
1988							0
1989	2						2
Celkem	194	739	83	90	57	13	1176

Příl. 3: Vzorek průzkumu na téma „Jste pro trest smrti v ČR?“

Jste pro trest smrti v České republice?

ano

ne

nevím

Uveďte důvod, proč zastáváte právě tento názor: